

LOCALE BELANGEN

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VOOR LOCALE BELANGEN

Verschijnt den 1sten en 16den van elke maand.

Opneming van een stuk beteekent niet, dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.
ALLE STUKKEN UITSLUITEND TE ADRESSEEREN: POSTBOX 38, SEMARANG.

Een nieuwe tijd, een oud geluid.

In den tegenwoordigen tijd wordt nogmaals een aanslag gewaagd op de decentralisatie en andermaal ten bate van het B. B. Het is na 28 jaren van harten en zwaren arbeid op het gebied der decentralisatie toch wel eigenaardig, dat er menschen zijn, die de zelfstandige positie der autonome ressorten willen ondermijnen. Thans wordt de leus aangeheven vervanging van de burgemeesters der kleinere en zelfs der middelbare gemeenten door bestuursambtenaren, dit dan als bezuinigingsmaatregel bedoeld. Een terugkeer dus tot den ouden toestand. Functie van Hoofd van plaatselijk bestuur en burgemeester zouden dan in de kleinere en middelbare gemeenten weder in één persoon vereenigd worden, niet echter in den meermalen geuiten wensch, dat de burgemeester tevens zou worden Hoofd van plaatselijk bestuur doch juist omgekeerd.

Voorop sta, dat ook dezerzijds redelijke bezuiniging wordt voorgestaan, zelfs wanneer deze zou beteekenen reactie. In dezen tijd moet wel eens een stap terug worden gedaan, daar de nood dringt.

Maar even zeker is, dat juist in dezen tijd geen schrede terug moet worden gedaan, die niet uitdrukkelijk door den financieelen toestand wordt geëischt of niet direct leidt tot verlichting van lasten, welke drukken op de gemeenschap.

Uit de zaak zelf vloeit reeds voort, dat wanneer men er zeker van kon zijn, dat het salaris van den burgemeester, voor wien de assistent-resident in de plaats zou komen, geheel en al bespaard kon blijven, deze besparing relatief zeer gering zou zijn.

Doch reeds deze relatief geringe besparing zou voor de gemeenten, waar de burgemeester tevens secretaris is, tot nog geringere afmetingen worden teruggebracht, waar de assistent-resident zeker deze tweede functie niet voor zijn rekening zou kunnen nemen. Onvermijdelijk zou na de beoogde vervanging aanstelling van een secretaris moeten plaats hebben, welke aanstelling de noodige kosten met zich zou medebrengen. In de grootere gemeenten zou ongetwijfeld de secretaris meerdere verantwoordelijkheid krijgen, hetwelk ook weder mettertijd in emolumenten zou moeten worden uitgedrukt. Het bureau van den secretaris zou moeten worden uitgebreid en ook op deze wijze zou de voorgestelde bezuiniging tamelijk illusoir worden.

Het is ook lang geen denkbeeldig gevolg, dat menig

assistent-resident zijn taak dusdanig verzwaaard zou voelen, dat een aanvraag om een controleur ter beschikking zeer spoedig de Regeering zou bereiken, die dan de keuze zou hebben tusschen het verder aantasten der gehoopte besparing of een verwaarloozing van zaken, die niet in het algemeen belang kan wezen.

Doch er is meer. In den tegenwoordigen tijd is een van de voornaamste onderwerpen, die den burgemeester moeten bezig houden, de beperking der uitgaven. Men kan thans de stelling poneeren: „Een goed burgemeester brengt zijn eigen salaris mede”. Beperking van uitgaven kan alleen bereikt worden onder scherp en voortdurend toezicht. Geen enkele inkrimping van uitgaven toch wekt algemeene waardeering bij het ambtenarencorps, integendeel alle stappen in deze richting worden zeker door een deel der ambtenaren met tegenzin aanvaard. Wordt nu in een tijd van besparing het toezicht verslapt zoo brengt men de eerste onvermijdelijk in gevaar.

Zonder meer is het duidelijk, dat de assistent-resident – burgemeester, niet in die mate zich met de gemeentezaken bezig zal kunnen houden als de burgemeester, zooals wij die thans kennen. Zoowel scheppend als controleerend zal hij zijn aandacht over veel meer zaken moeten verdeelen. Verhoogde efficiency van het geheele communale apparaat zal voor hem een veel minder integreerend deel van zijn gedachtewereld uitmaken dan bij de tegenwoordige functionarissen. Reeds nu is de taak der B.B. ambtenaren zwaar. Verzwaart men haar op de voorgestelde wijze, zoo zou het zeer goed mogelijk zijn, dat men dubbeltjes uitpaarde om guldens te verliezen.

Als men nagaat hoezeer de gemeenten thans hebben medegewerkt en hebben moeten medewerken aan de saneering van 's Lands financiën, als men nagaat, dat de gemeenten in hunne tegenwoordige organisatie tot nu toe zonder al te groote moeite de stormen van den tijd weerstaan, dan zou het toch wel dwaasheid zijn om in deze organisatie in deze kritieke tijden ingrijpende veranderingen aan te brengen. Het zou het oude „penny wise en pound foolish” zijn dat den „Dutch” toch al wordt aangewreven, als te zijn een ingeweven eigenschap van zijn regeersysteem en denkwereld.

Genoeg zij het om aan te toonen, dat op de voorgestelde wijze geen bezuiniging, laat staan een intensieve bezuiniging zou worden verkregen. Trouwens bij de regent-

schapsraden heeft men wel een gelijksoortige vereeniging van functies in één persoon, doch deze heeft niet geleid tot het verkrijgen van betere resultaten, om het zacht uit te drukken.

In andere oprichten is het geheele plan te beschouwen als een terugtred op een oogenblik, dat deze in het geheel niet noodig is. Indien iets, dan is thans wel gebleken, hoezeer de Regeering de volle medewerking der daarvoor in aanmerking komende burgerij noodig heeft om Haar taak te kunnen vervullen. Dat het contact tusschen Gouvernement en burgerij volmaakt is, zal wel niemand durven beweren. De burgemeester, die zich volkomen aan zijn taak kan wijden, kan in menig opzicht in dit contact beter zijn plaats vervullen dan de bestuursambtenaar. Lokaal kan hij veel beter op de hoogte blijven, kan hij ook voor het algemeen bestuur beter en nuttiger werk doen dan de B. B. ambtenaar. Het is hier echter thans de tijd niet om dieper op deze zaak in te gaan.

De Regeering heeft lange jaren geleden, het instituut van zelfstandige burgemeesters ingevoerd. Het was een stap in de richting van een meer moderne bestuursvoering. Het was een verbetering, die zeer goede vruchten heeft gedragen. Ook thans wordt niet ontkend, dat de organisatie beter is, wanneer de burgemeesters gehandhaafd worden, dan door hen, die van gedachte zijn, dat het voeren van bestuur over Land en gemeenten het uitsluitend monopolie behoorde te wezen van één corps en dat eigenlijk de gedachte aan medebestuur en autonomie hier voortijdig tot uitdrukking is gebracht. Door deze menschen wordt nu de leus „bezuiniging” benut om andermaal het B. B. corps naar voren te brengen, een corps, dat onze lof niet behoeft, maar dat toch niet alles als zijn taak behoort te beschouwen. Het is het oude lied, vroeger reeds gezongen en thans weer herhaald.

Het welzijn der gemeenten, de bezuiniging zelve vordert, dat in deze moeilijke tijden, een volle mensch sta aan het hoofd zelfs der kleinere gemeenten. En averechtsche financiële politiek ware het, deze posten thans toe te vertrouwen als bijwerk aan reeds met arbeid overkropte ambtenaren.

Semarang, 10 Februari 1933.

G. de RAAD.

Het Provinciaal Zelfbestuur.

III

Dit is echter onjuist; ook zonder deze bepaling zouden de kosten ten laste van de provincie komen. Is er bij het maken van dit voorschrift gedacht aan artikel 127 der gemeentewet, dat den commissaris des konings aanwijst om, wanneer het college van burgemeester en wethouders niet behoorlijk het medebestuur vervult, dit te doen „ten koste van de nalatigen?” Maar hier is mede bedoeld, niet dat de kosten niet op het budget der gemeente zouden komen, maar dat die verhaald kunnen worden als persoonlijke vordering op die leden van het college, aan wie de nalatigheid in het bijzonder is te wijten.

Of heeft de provincie ordonnantie-wetgever het voorschrift van artikel 16 D. B. tot voorbeeld genomen, waar in lid 2 vermeld staat, dat de gouverneur-generaal de door een lokalen raad niet naar behooren verrichte handelingen bij ordonnantie kan doen verrichten „ten laste van de eigen geldmiddelen” van dat gebied? Maar zooals Woesthoff opmerkt ook deze bepaling was overbodig.

Anders dan bij autonomie is hier grove verwaarloozing onnoodig en kan worden ingegrepen bij niet of niet behoorlijke plichtsvulling door een orgaan, dat eens en voor al is aangewezen. Ons betrokken artikel gebruikt de term „weigeren” en nam hem blijkens de memorie van toelichting over van artikel 128 der provinciale wet, waar sprake is van het geval, dat de provinciale staten tot het medebestuur gegroepen worden. Die uitdrukking ook in artikel 126 lid 2 gemeentewet ten aanzien van den raad te vinden, komt alleen voor, wanneer de raden met medebestuur belast worden, want in artikel 129 provinciale wet waar gedeputeerde staten in medebestuurfunctie optreden staat een betere en ruimere term: „in gebreke blijven”. Waarom hier verschil in terminologie gemaakt wordt blijkt — het betreft toch in beide gevallen medebestuur — niet uit de geschiedenis van de wet en evenmin uit de literatuur. Hoewel een duidelijk verschil niet te loochenen valt — weigeren is veel enger dan in gebreke blijven — beschouwt o.a. Oppenheim die termen blijkbaar als gelijkwaardig. Ook de ordonnantiëwetgever was deze meening toegedaan en rept in artikel 78 P. O. ook van niet of niet behoorlijk vervullen. Het is wel merkwaardig, dat de Indische wetgever, die toch overal elders de juistere terminologie kon aantreffen, (artikel 129 der provinciale wet werd reeds genoemd, artikel 127 gemeentewet, de grondwet spreekt in artikel 144 lid 5 van „in gebreke blijven”, zoo ook artikel 119 van het ontwerp der herzieningscommissie en artikel 129 der proeve) juist de af te keuren terminologie overnam. Zelfs deed de volksraad incidenteel de juiste term aan de hand door het amendement-Vreede c.s. aan te nemen, waar sprake is van „in gebreke blijven”. (Westra t. a. p. blz. 104 e, v.)

Wij hebben reeds opgemerkt, hoe art. 119 lid 6 I. S. den Gouverneur **verplicht** in de van het College van Gedeputeerden gevorderde uitvoering te voorzien bij wijze van sanctie. D.w.z. de Gouverneur moet dan verrichten wat de taak van het college van gedeputeerden (c. q. den Raad) was; hij komt voor dat bijzondere geval geheel in de positie van die provinciale organen te verkeerren; zijn besluiten staan geheel gelijk met besluiten van Raad of College van Gedeputeerden. Dat hier niet bedoeld is de Gouverneur als orgaan van het provinciaal bestuur, maar als **vertegenwoordiger van het centraal gezag** blijkt duidelijk uit de verwijzing in de Memorie van Toelichting op het wetsontwerp inzake de bestuurs hervorming naar het corresponderend artikel 129 der Provinciale Wet, waarin de Commissaris des Konings (die wettelijk geen provinciaal orgaan is) wordt belast met de medewerking tot uitvoering van wetten of algemeene maatregelen van bestuur in geval Gedeputeerde Staten niet of niet behoorlijk voor die uitvoering zorg dragen. Dat die bedoeling heeft voorge-

zeten, wordt bevestigd door de regeling, vervat in art. 71 lid 2 R.O. Voor het geval de medewerking tot uitvoering der algemeene of provinciale verordeningen door het college van gecommiteerden niet of niet behoorlijk wordt verleend, wordt daarin voorzien door den **Resident**, dies een zuiverlijk ambtelijk orgaan.

Wij hebben reeds betoogd de noodzakelijkheid van wijziging van art. 119 lid 6 I.S., opdat overeenstemming wordt verkregen tusschen dit artikel en artikel 78 P.O., waarin de Gouverneur uitdrukkelijk als zelfbestuursorgaan is aangewezen.

In bepaalde gevallen toch, waarbij het belang der provincie gemoeid is, en er geen reden bestaat om een geheel college aan het werk te zetten, kan het aanbeveling verdienen den gouverneur als orgaan van het provinciaal zelfbestuur in te schakelen als de meest bevoegde autoriteit.

In zoodanige gevallen zal de Gouverneur als zelfstandig orgaan naar eigen inzicht, niet gebonden aan de bevelen van hooger gezag, de verordeningen kunnen uitvoeren en het provinciaal belang behartigen.

Echter blijft de eveneens reeds besproken moeilijkheid bestaan om te kunnen onderscheiden tusschen de gevallen, waarin door de wettelijke voorschriften zelfbestuur wordt opgedragen aan den Gouverneur dan wel de Gouverneur met de ambtelijke uitvoering daarvan wordt belast.

De opdracht tot zelfbestuur aan de provinciale organen moet geschieden bij **algemeene verordening** en mag dus niet geschieden bij gouvèrnementsbesluit. Onder de collectieve benaming „algemeene verordeningen” verstaat art. 95 I.S. regeeringsverordeningen, ordonnantie, algemeene maatregelen van bestuur en wetten.

In een artikel over „Indische autonomie” in het Augustus-nummer van „Koloniale Studiën” hebben wij als criterium des onderscheids tusschen autonomie en zelfbestuur aangenomen, dat alleen wanneer eene **verplichte** medewerking wordt gevorderd, er sprake is van zelfbestuur en aan de hand daarvan de gevallen beschouwd, waarin medebewind aan de provinciale besturen is opgedragen.

„Daarom komt ons de bewering van Brückel t. a. p. blz. 137, dat het G.B. van 13 Februari 1927 S. 43, waarbij de regeling van den aanleg en het gebruik van transportkabels aan den provincialen raad wordt overgelaten, onwettig zou zijn als medebewind brengend aan de provincies, onhoudbaar voor, omdat de uitdrukking „overlaten” speciaal bedoelt een stuk autonomie over te dragen.

Daarentegen achten wij de opdrachten tot zelfbestuur, laatstelijk in zwang gekomen, n.l. uitvoering door of **van wege** den raad (art. 3 lid 4 der Petroleumopslagordonnantie) dan wel door of **namens** den raad (art. 1 van Stbl. 1927 No. 42) even **onwettig** als opdracht tot uitvoering door den raad of **door dezen daartoe aan te wijzen gezaghebbenden** (art. 11 van het Reglement op het maken en verkrijgbaar stellen van ijs en koolzuurhoudende wateren), eerstens omdat de art. 119 lid 6 en 121 lid 3 I.S. **rechtstreeksche** opdracht van

medebestuur vorderen, in de tweede plaats omdat die opdracht slechts mag geschieden aan de daarvoor in art. 119 lid 6 I.S. bepaald aangewezen organen en aan de in art. 121 lid 3 I.S. genoemde „besturen” der zelfstandige gemeenschappen.

Echter stelt de Commissie tot technische herziening voor om deze in Indië geleidelijk opgekomen, doch in Nederland onbekende vorm van opdracht in medebestuur, **die haars insziens minstens even aanlokkelijk is** als de opdracht aan burgemeester en wethouders, te sanctionneeren door niet alleen voor de gemeentelijke, maar ook voor de regentschaps- en provinciale verordeningen de wettigheid van dezen nieuwen vorm buiten twijfel te stellen.

Ten einde daartoe te geraken, heeft Zij een artikel 52 der provincie-ordonnantie ontworpen, luidende als volgt: „Wanneer de medewerking van het provinciaal bestuur wordt gevorderd tot de uitvoering van algemeene verordeningen, is daarmede belast het college van gedeputeerden, tenzij uitdrukkelijk anderen daartoe zijn aangewezen:

a. hetzij in die verordeningen;

b. hetzij door den raad krachtens die verordeningen.

De wettigheid van dit ontwerp-artikel verdedigt de Commissie vd. in de toelichting met de argumenten, dat „nu van eenige beperkende bedoeling niet is gebleken en bovendien de mogelijkheid, om tot medebestuur te verplichten, niet bepaaldelijk op een wetsvoorschrift behoef te steunen (vergelijk het stilzwijgen van de grondwet van 1848 over het gemeentelijk medebestuur, Oppenheim, Gemeenterecht 4e druk I blz. 85), zij in artikel 119 lid 6 I.S. geen beletsel ziet om de ruimere redactie van het ontworpen artikel aan te houden. Het brengt tot uitdrukking, dat nevens den raad ook „andere” provinciale organen in de algemeene verordeningen bij het medebestuur kunnen worden betrokken.

Men zal daarbij echter steeds moeten aannemen (en zulks stellig t. a. v. de provincie op grond van artikel 119 lid 3 I.S.) dat zoodanige oproep van lagere organen der provincie de algemeene leiding van gedeputeerden onaangetast laat”.

Wij achten dit nieuwe stelsel van opdracht in medebestuur, zooals gezegd, onwettig, als in strijd met letter en bedoeling der I.S., waarin het Nederlandsche stelsel van zelfbestuur is belichaamd, t.w. opdracht van medebestuur aan de provinciale en de gemeentebesturen.

Men had daarvoor, op het voorbeeld van Duitschland, speciale organen kunnen scheppen, maar men heeft dat niet gedaan en zich beperkt tot de bestaande bestuursorganen van provincie en gemeente.

Aan het in Indië overgenomen Nederlandsche stelsel van zelfbestuur lag dus wel degelijk eene beperkende bedoeling ten grondslag, terwijl wij het argument, dat de mogelijkheid, om het zelfbestuur te verplichten, niet bepaaldelijk op een wetsvoorschrift behoef te berusten, even onverbiddelijk moeten afwijzen, omdat, al zweeg weliswaar de grondwet van 1848 over het moederlandsch gemeentelijk zelfbestuur, nochtans dit zelfbestuur berustte op de artikelen 126 en 127 der Gemeentewet van 1851, dus op

een wetsvoorschrift in overeenstemming met den geest der Grondwet.

Daarentegen wenscht de Commissie tot technische herziening vlak in strijd met den geest en de letter der Indische Staatsregeling, in beginsel te breken met het beproefde Nederlandsche stelsel van zelfbestuur door bij **ordonnantie** op dit stuk bestaande wetsvoorschriften uit te breiden en stelt Zij voor om, behalve de besturen der provincies en zelfstandige gemeenschappen, ook „andere” provinciale organen te betrekken bij de zelfbestuurszaak, ten minste wanneer zij daartoe uitdrukkelijk opgeroepen worden hetzij in algemeene verordeningen, hetzij door den raad krachtens die verordeningen.

Het behoeft geen betoog, dat, aangenomen al, dat met „anderen” in het ontwerp-artikel 52 der P. O. uitsluitend bedoeld zijn „andere provinciale organen” en niet ook landsdienaren b. v. ambtenaren van het binnenlandsch bestuur, de betreffende algemeene verordeningen met de zelfbestuurszaak als regel provinciale ambtenaren zouden kunnen belasten, rechtstreeks verantwoordelijk voor die uitvoering aan het centrale gezag met uitschakeling van den Raad, het College van Gedeputeerden en den Gouverneur.

Nu wordt in de toelichting op dit ontwerp-artikel wel stellig aangenomen, dat zoodanige oproep van lagere organen der provincie de algemeene leiding van gedeputeerden onaangetast laat met eene verwijzing naar de in art. 119 lid 3 aan het College van Gedeputeerden opgedragen dagelijksche leiding en uitvoering van zaken, doch ten eenenmale voorbijgezien, dat tot die dagelijksche leiding juist niet behoort de in art. 119 lid 6 l. S. omschreven zelfbestuurszaak der provinciale besturen.

Vervolgens heeft de Commissie tot technische herziening verzuimd in Haar ontwerp te bepalen, welk gezag die andere speciale organen vervangt, indien zij hunne medewerking weigeren, zoowel wanneer zij rechtstreeks in algemeene verordeningen worden opgeroepen tot zelfbestuur als wanneer hun dit door den raad wordt opgedragen.

Hoewel men in het laatste geval de conclusie zou kunnen onderschrijven, daaruit getrokken door Prof. Dr. H. A. Logemann in een artikel in *Locale Belangen* van 1 Augustus 1926 „Verantwoordelijkheid voor medebewind”, dat dus de aangewezen gezaghebbenden voor de uitvoering daarvan verantwoording verschuldigd zijn aan den raad, zullen er nochtans ook voor dit geval voorzieningen moeten worden getroffen, wanneer de aangewezen „anderen” in gebreke blijven en eveneens de Raad, al dan niet na herroeping van het mandaat,

Welke zonderlinge consequenties uit deze nieuwe constructie kunnen voortvloeien, behoeft overigens geen betoog, wanneer b. v. het College van Gedeputeerden, daartoe door den Raad aangewezen in gebreke blijft, en daarna eveneens de Raad.

Moet alsdan het als mandataris ingebreke gebleven College thans wederom van rechtswege optreden krachtens art. 119 lid 6 l. S.?

Bovendien is hare introductie in het Indische staatsrecht volmaakt overbodig, omdat de practijk reeds heeft uitgewezen, dat de raden der provincies en zelfstandige

gemeenschappen die verplichtingen als regel overdragen aan de colleges van dagelijksch bestuur, welke dus evengoed rechtstreeks hadden kunnen worden aangewezen, terwijl de besturen der provincies en zelfstandige gemeenschappen voor de uitvoering der hun opgedragen zelfbestuurszaak in het bestaande stelsel weliswaar over de diensten der eigen ambtenaren kunnen beschikken, doch ten volle verantwoordelijk blijven tegenover het centrale gezag voor de richtige uitvoering.

Om al deze redenen lijkt ons deze nieuwe vorm van zelfbestuur veeleer af te stooten dan aan te lokken en meenen wij ernstig te moeten waarschuwen voor de consequenties, welke kunnen voortvloeien uit eene breuke met het bestaande stelsel van uitvoering der algemeene en provinciale verordeningen door de **besturen** der provincies en zelfstandige gemeenschappen.

Een oude en belangrijke twistvraag, welke zich in de moederlandsche practijk heeft voorgedaan en ook beteekenis heeft voor het Indische Staatsrecht, is, of onder de „wetten”, als bedoeld in art. 126 lid 1 der Gemeentewet dan wel onder de „algemeene verordeningen” als bedoeld in art. 119 lid 6 l. S. ook mag gerekend worden de Gemeentewet c. q. **de provincie-ordonnantie zelf**.

Bool t. a. p. blz. 271 e. v. schrijft daaromtrent:

„Het is duidelijk, dat deze vraag van groot belang is: tal van bepalingen der Gemeentewet, niet alleen betreffende de benoeming en samenstelling van de verschillende gemeentelijke organen, maar ook betreffende de functies dier organen, leggen op Raad of B. en W. verplichtingen. Ik wijs bijv. op artt. 9 (verplichting van B. en W. tot vaststelling van den dag der stemming), 31 (verplichting van den Raad tot onderzoek der geloofsbrieven), 203 en 207 (verplichting van B. en W. om de begroting aan den Raad aan te bieden en van den Raad om deze vast te stellen), 218–220 (idem wat betreft de rekening). Het is van het grootste gewicht, dat vaststaat, of de nakoming van deze verplichtingen een belang, dat boven het eng-gemeentelijke uitgaat-bij eventueele weigering van Raad of B. en W. naar die bepalingen te handelen, tegen hun zin kan worden doorgezet. Het groote algemeene belang, dat hierbij is betrokken, wijst reeds in de richting eener bevestigende beantwoording der gestelde vraag. Deze beantwoording is m. i. ook de juiste. Het artikel houdt geenerlei beperking in, zij spreekt van „wetten” zonder meer. Had men een bepaalde wet willen uitsluiten, dan had dit duidelijk uit den tekst moeten blijken.

Intusschen heeft de Regeering de consequenties van dit, ook door haar ingenomen standpunt niet steeds aangedurfd. Met name niet in het reeds eerder vermelde geval, dat de gemeenten Opsterland en Weststellingwerf halsstarrig weigerden behoorlijke begrotingen vast te stellen. Toen was inderdaad de eenvoudigste oplossing geweest dit door B. en W. te laten doen en, als deze daartoe ook niet bereid waren geweest, overeenkomstig art. 127 den Commissaris der Koningin aan het werk te zetten. Dit laatste is echter niet geschied, maar bij twee

bijzondere wetten van 2 Februari 1895 (S. 15 en 16) is toepassing gegeven aan art. 144 lid 4 Grw. Men achtte het geval van zoodanigen ernstigen aard, dat van „grove verwaarloozing van regeling en bestuur der gemeentelijke huishouding” kan worden gesproken. Hiermede werd niet uitgemaakt, dat toepassing van artt. 126 en 127 Grw. ten aanzien der beide Friesche gemeenten onwettig ware geweest—integendeel, ik geloof, dat deze toepassing wel op haar plaats geweest zou zijn. Men was echter blijkbaar van meening, dat artt. 126 en 127 niet mogen worden toegepast daar, waar van grove verwaarloozing kan worden gesproken, zonder in strijd te komen met art. 144 lid 4 Grw., waarbij echter in het oog is te houden, dat de grenzen van het begrip „grove verwaarloozing” niet te trekken zijn.

Met Westra t. a. p. blz. 103 wil het ons voorkomen, dat dezelfde conclusie ook ten aanzien van de provincie-ordonnantie moet worden aanvaard.

(wordt vervolgd.)

Mr. H. D. van WERKUM.

iets omtrent de wordingsgeschiedenis der gemeentelijke armenzorg te Soerabaja.

De gemeentelijke armenzorg te Soerabaja is van betrekkelijk recenten datum.

Toch was reeds in 1917 door een 10-tal raadsleden het initiatief genomen tot de instelling van een commissie, die tot taak zou hebben het armenvraagstuk te bestudeeren.

Omtrent den arbeid dezer commissie, waarvan de officieele naam luidde: „**Commissie tot onderzoek naar den toestand van armen- en ouderdomszorg**” is evenwel weinig bekend geworden.

Eerst in 1925, na het intreden der malaise als gevolg van den wereldoorlog, werd door den gemeenteraad een post ad. f 2.000.— op de begroting gebracht, waaruit aan hulpbehoevenden een klein bedrag voor levensonderhoud kon worden toegekend.

De eerste schrede der gemeente op het gebied der daadwerkelijke steunverlening dateert dus feitelijc uit 1925.

In 1926 werd, na het optreden kan den toenmaligen Wethouder D. L. Rosenquist, die zich persoonlijk voor de armenzorg interesseerde, grootere uitbreiding aan de gemeentelijke armenzorg gegeven.

Al spoedig bleek het werk voor één persoon te zwaar te zijn, zoodat in 1929 de hoofdambtenaar ter secretarie, N. Kusters naast zijn statistische werkzaamheden, mede met de taak der armenzorg belast werd.

Nog in hetzelfde jaar werd door den gemeenteraad op initiatief van de raadsleden C. P. J. van Koetsveld en Ds. D. F. Bartlema tot de instelling van een **gemeentelijke armenzorgcommissie** besloten, welke o. a. tot taak had den betrokken wethouder, inzake armenzorg bij te staan. Tot voorzitter der commissie werd aangewezen Wethouder D. L. Rosenquist.

Met de instelling dezer commissie was de eerste stap tot de georganiseerde armenzorg gedaan. In de commissie, waarvan de samenstelling reeds eenige malen gewijzigd is, hadden aanvankelijk zitting de raadsleden: C. P. J. van Koetsveld, Ds. D. F. Bartlema en H. J. Osten, terwijl als secretaris optrad de heer N. Kusters. In de raadsvergadering van 10 Juli 1929 werden op verzoek der commissie de leden Lie Ping An, de tegenwoordige voorzitter en Dr. R. Soerjatin toegevoegd, aangezien men het juist achtte, dat ook een Chineesch en Inheemsch lid in de commissie werden opgenomen.

De commissie treedt terzake van armenzorg adviseerend en handelend op en tracht eene goede samenwerking tusschen de binnen het ressort van den raad der stadsgemeente werkende instellingen van weldadigheid, welke zich de armenzorg tot taak hebben gesteld, zoowel onderling, als met de gemeentelijke armenzorg mogelijk te maken door periodieke samenkomsten en besprekingen te houden met de vertegenwoordigers dezer instellingen.

Vanaf den aanvang heeft de commissie er dan ook naar gestreefd een goede samenwerking tot stand te brengen met de verschillende plaatselijke instellingen op het gebied van armenzorg, waardoor het werk der commissie beter tot zijn recht kwam.

Steeds meer kwam de commissie tot de overtuiging, dat voor een behoorlijke uitoefening der armenzorg een goed werkend bureau onder deskundige leiding noodzakelijk was.

In de raadsvergadering van 23 December 1929 hield het lid Van Koetsveld een betoog waarbij krachtig werd aangedrongen op de instelling van een afzonderlijk **Bureau voor Armenzorg**, aangezien het onmogelijk werd geacht zonder een dergelijke bureau tot behoorlijke resultaten te komen. „Waar de gemeente jaarlijks ± f 15.000.— aan onderstand uitgeeft”,— aldus betoogde het lid Van Koetsveld, „dient er een orgaan in het leven te worden geroepen, dat over deze gelden het beheer voert”.

Ook door de leden Ds. Bartlema en Osten werd op de instelling daarvan krachtig aangedrongen, tengevolge hebbende, dat de commissie voor gemeentelijke armenzorg een voorstel indiende bij het gemeentebestuur, welk voorstel ongewijzigd werd overgenomen door het college van burgemeester en wethouders.

Het gemeentelijk bureau voor armenzorg werd met ingang van 1 April 1930 ingesteld bij raadsbesluit ddo. 26 Maart 1930 No. 100. De leiding van het bureau werd opgedragen aan den hoofdambtenaar ter secretarie N. Kusters.

Op 1 Mei 1930 werd met de „commissie tot ondersteuning van behoeftige Christenen” te Soerabaja, overeengekomen, dat voortaan door de gemeentelijke armenzorg alle betalingen voor Soerabaja ten behoeve van gemeld fonds zullen geschieden, welke maatregel een groote verbetering voor de overheids-armenzorg beteekende.

Om redenen van practischen aard werd daarna de thesaurier van het fonds voor behoeftige Christenen ook in de commissie opgenomen.

Op 9 Maart 1932, werd, nadat in de commissie herhaaldelijk op de totstandkoming eener verordening was aangedrongen, de Soerabajasche armenzorg-verordening door den gemeenteraad vastgesteld.

De verordening gaat van het principe uit, dat de overheids-armenzorg slechts suppleerend werkt.

De geldmiddelen der gemeentelijke armenzorg worden jaarlijks bij de gemeentebegroting gevoteerd. Voor 1932 werd een bedrag ad. f 25.000.— uitgetrokken. Hierin zijn niet begrepen de kosten van het personeel. In verband met de voorloopige stopzetting der uitkeeringen van het fonds op 1 Juni 1932, zal het toegestane bedrag moeten worden verhoogd. Het fonds droeg voor de helft in de kosten bij. Sedert Juni 1932 wordt door de gemeente maandelijks ruim f 4.000.— uitgekeerd.

De opzet van het bureau is zoo eenvoudig mogelijk gehouden. Behalve de chef, die tevens met de leiding van het statistisch bureau is belast, bestaat het personeel uit een armbezoekster voor den buitendienst en een administratieve hulpkracht voor het bureauwerk.

De kosten van het bureau hebben in 1931 bedragen:

Omschrijving	Bedrag	Opmerkingen
personeel chef van het Bureau *)	f —.—	*) De chef v/h bureau geniet als zoodanig geen salaris.
armbezoekster	„ 1.200.—	
adj. commies	„ 3.000.—	**) Het „fonds van beh. Crist.” draagt in de kosten van transport
transport armbezoekster	„ 900**)	
kantoorbehoeften enz. . . .	„ 300.—	f 25.— p. m. bij.
Totaal	f 5.400.—	

De administratie is zoodanig ingericht, dat t. z. t. een systematische armenzorg-statistiek kan worden samengesteld.¹⁾ Reeds vanaf den aanvang werd de administratie hierop ingesteld.

Door de gemeentelijke armenzorg worden uitsluitend armlastigen — zonder onderscheid van gezindten en bevolkingsgroep — ondersteund, die in de gemeente woonachtig zijn en die zonder hulp van derden te gronde zouden gaan. Zij, die korter dan zes maanden in de gemeente wonen, kunnen in slechts zeer bijzondere gevallen voor onderstand in aanmerking worden gebracht.

De commissie houdt zooveel mogelijk vast aan den eisch, dat de armlastigen zich eerst om hulp wenden tot

hun familie, Kerk of particuliere instellingen van liefdadigheid. Eerst wanneer blijkt, dat geen of onvoldoende steun wordt verleend, zorgt de gemeente (en fonds ¹⁾) voor het noodzakelijk levensonderhoud. Zij, die door het fonds niet kunnen worden gesteund en ook van anderen geen hulp ontvangen, komen geheel ten laste der gemeente.

Alle aanvragen worden door de armbezoekster ter plaatse onderzocht. Ook heronderzoek heeft periodiek plaats. Van hare bevindingen wordt door haar schriftelijk verslag uitgebracht.

Op de ingekomen aanvragen om onderstand wordt na onderzoek ten spoedigste beslist. Wekelijks komen daartoe de voorzitter, armbezoekster en secretaris bijeen. Alle genomen beslissingen worden maandelijks ter kennis gebracht van de commissie, die daarin wijziging kan brengen.

Voortdurend wordt met het gemeentelijk bureau voor arbeidsbemiddeling voeling gehouden om de armlastigen indien mogelijk aan een betrekking te helpen, teneinde hen zelf in hun levensonderhoud te doen voorzien. Ook met het plaatselijk steuncomité voor werklozen en andere corporaties op sociaal gebied staat het bureau in verbinding, ten einde te voorkomen, dat steun wordt verleend aan personen, die daarvoor niet in aanmerking komen.

Vanaf 1925 werden de volgende bedragen door armenzorg uitgekeerd:

Jaar	Uitgekeerd door		Totaal
	Gemeente Soerabaja	Fonds van Beh. Cristenen	
1925	f 2.180.—	f ?	f 2.180.—
1926	„ 3.069.—	?	„ 3.069.—
1927	„ 5.801.—	?	„ 5.801.—
1928	„ 10.044.—	?	„ 10.044.—
1929	„ 14.412.—	?	„ 14.412.—
1930	„ 16.520.41	f 16.657.90 ²⁾	„ 32.178.31
1931	„ 16.900.64	„ 20.602.75	„ 37.503.39

Het totaal aantal bedeelden bedroeg in 1927; 182; 1928: 344; 1929: 411; 1930: 595 en 1931: 507.

Te Soerabaja is geleidelijk een streng onderscheid gemaakt tusschen werklozenzorg en armenzorg. Was vroeger de werkloze aangewezen op de hulp van de armenzorg, na de instelling in 1931 van het plaatselijk steun comité voor werklozen veranderde zulks. Het besef groeide, dat men den werkloze, die door algemeene economische oorzaken buiten zijn schuld werkloos was geworden, buiten de armenzorg moet houden. Immers, de werkloosheid, die een gevolg is van economische depressie, staat buiten de armenzorg. De armenzorg als zoodanig bestrijkt een geheel ander terrein.

1) Desgevraagd is de heer Kusters gaarne bereid hieromtrent nadere inlichtingen te verstrekken.

1) Voor zoover het Christenen zijn. In de praktijk wordt een Europeaan als Christen aangemerkt.

2) Van af 1 Mei 1930.

Van sociaal en moreel standpunt bekekend dient de goedwillende werklooze buiten de armenzorg te blijven, „buiten de slechte, de onbarmhartige sleur-armenzorg, omdat zij vernederend voor hem is; buiten de goede, de z.g. individualiseerende, omdat hare methode van werken daar misplaatst is en — alle armenzorg, de slechte en goede, bij de valide goedwillende arbeiders in kwaden reuk staat”.

Naarmate het sociaal inzicht doorwerkt, zal ook de grens tusschen werkloozenzorg en armenzorg gemakkelijker zijn te trekken. Hoe krachtiger de werkloozenzorg wordt gemaakt, zoowel organisatorisch als financieel, des te scherper zal de grens tusschen beide gebieden zijn aan te wijzen.

Nog altijd ontbreekt in Ned.-Indië eene wettelijke regeling der armenzorg. Naarmate de economische verhoudingen zich wijzigen en een toenemend pauperisme valt waar te nemen, wordt het gemis des te klemmender gevoeld.

Het valt daarom toe te juichen, dat in sommige gemeenten reeds pogingen werden aangewend tot eene behoorlijke plaatselijke regeling der armenzorg.

Vooral voor de groote stadsgemeenten, waar het aantal armlastigen steeds grooter wordt, is het van het grootste belang, dat tijdig maatregelen worden getroffen tot de instelling van een georganiseerden dienst van maatschappelijk hulpbetoon.

Soerabaja, 1932.

N. KOSTERS.

Opcenten der autonome gemeenschappen op aanslagen in de inkomstenbelasting van verlofgangers.

Naar aanleiding van hetgeen terzake door Mr. L. F. Engelkes—Nix in dit blad naar voren is gebracht moge het volgende worden opgemerkt.

De geachte schrijfster meent te moeten aannemen dat de verhooging bedoeld in artikel 76 lid 5 der ordonnantie I, B. 1932 door de inspectie, die den oorspronkelijken aanslag heeft vastgesteld, wordt berekend.

Waar onderwerpelijk wordt gesproken van een afzonderlijken aanslag, schijnt het in de bedoeling te liggen, dat bedoelde verhooging wordt berekend door de inspectie van financiën, waaronder de nieuwe standplaats van belanghebbende ressorteert.

Dit laatste lijkt ook practischer.

De behandeling ter plaatse, waar de oorspronkelijke aanslag heeft plaats gehad, levert naar het voorkomt voor de gevallen sub a en b in het artikel van Mr. Engelkes—Nix moeilijkheden op. Een dier moeilijkheden zou zijn te weten te komen, waar belastingplichtige na ommekomst van verlof geplaatst is.

Voor de inspectie van de nieuwe standplaats zal deze moeilijkheid zich niet voordoen.

De geachte schrijfster wees op een tweetal bezwaren, welke aan een herrekening van den aanslag door laatstbedoelde inspectie zouden zijn verbonden n.l.:

1. het nadeel dat de autonome gemeenschappen zouden ondervinden, omdat, naar hare meening, ten behoeve van deze gemeenschappen slechts opcenten zouden worden berekend over het bedrag der verhooging en wel over de bij terugkeer nog niet ingetreden maanden van het belastingjaar;
2. het nadeel ten aanzien van de belastingplichtige bij het bestaan van een „verordening tot heffing van een inkomstenbelasting van personen, die zich in den loop van eenig jaar in het gebied van de autonome gemeenschappen vestigen en elders reeds zijn aangeslagen in de landsinkomstenbelasting”.

Naar het voorkomt kunnen genoemde bezwaren worden ondervangen door het daarheen te leiden dat bij een herrekening als bovenbedoeld door de inspectie van financiën ten behoeve van de autonome lichamen geen opcenten worden berekend, doch dat door evengenoemde lichamen een belasting wordt geheven als hiervoor bedoeld.

Echter rijst de vraag of met betrekking tot de regentschappen en de kleine stadsgemeenten de vaststelling van vorengenoemde verordening aanbeveling verdient.

Zulks komt mij voor niet het geval te zijn.

De geringe inkomsten, welke daaruit voortvloeien, zullen niet opwegen tegen de werkzaamheden en de moeilijkheden aan de inning van genoemde belasting verbonden.

Semarang, Januari 1933.

Th. NIGGEBRUGGE.

Personeelsvoorziening bij de regentschappen.

Door den regentschapssecretaris van Soerabaja is een nota samengesteld over bovenvermeld onderwerp, waarin onder meer het denkbeeld is ontwikkeld een corporatie in het leven te roepen, die tot taak zal hebben de regentschapsraden behulpzaam te zijn bij de aanwerving van personeel. Alle regentschapsraden op Java en Madoera hebben, voorzoover bekend, een exemplaar van die nota ontvangen met het verzoek een en ander in overweging te nemen en hunne meening daarover kenbaar te maken.

Het op te richten bureau, dat door den ontwerper genoemd wordt P. V. R. R. (personeelsvoorziening regentschapsraden), zal in het kort op de volgende wijze tewerk gaan. De regentschapsraden, die toetreden tot lid van dat bureau verbinden zich een afschrift te zenden van alle besluiten betrekking hebbende op het personeel, zoodanig van alle andere bescheiden, die van belang geacht kunnen worden voor het verkrijgen van een inzicht omtrent den diensttijd en de bekwaamheden der ambtenaren. Aan de hand van die gegevens wordt een ranglijst samengesteld.

Heeft een regentschap ambtenaren noodig, dan wendt het zich tot de P. V. R. R. en verzoekt om toezending van candidaten. De ranglijst wordt geraadpleegd en het bureau dient een voordracht in. Het betrokken regentschap is verplicht een keuze te doen uit de voorgedragenen. Met

het overige (vergoeding van de reiskosten van den benoemde, opname in vasten of tijdelijken dienst etc.) heeft de P. V. R. R. geenerlei bemoeienis. Natuurlijk zijn aan de oprichting en instandhouding van dit lichaam kosten verbonden, die door de regentschapsambtenaren dienen te worden gedragen, aangezien ze toch het meeste profyt daarvan zullen trekken. De voordeelen, die, naar de meening van den ontwerper, zijn: 1. de promotiekans van het personeel wordt verzekerd, 2. bij de ambtenaren ontstaat een prikkel om vooruit te komen, waardoor een goede gang van zaken wordt verzekerd, 3. de regentschappen krijgen doorgaans personeel met ervaring op een regentschapskantoor en 4. advertentiekosten voor oproep van candidaten worden bespaard.

In zijn vergadering van den 17den October jl. heeft de regentschapsraad van Keboemen zich in principe accoord verklaard met deze centrale personeelsregeling, met dien verstande evenwel, dat de Raad zich het recht voorbehoudt om in bijzondere gevallen van uitzonderlijken aard ambtenaren te mogen benoemen buiten de voordracht van de P. V. R. R. De Raad redeneerde als volgt. Het geval kan zich voordoen, dat ter regentschapssecretarie ongeregelde heerschen, die evenwel, doordat zij jaar in jaar uit worden begaan, door de ambtenaren niet meer als een fout wordt gevoeld, doch wellicht tot iets geoorloofds wordt gestempeld. Nemen deze afwijkingen ernstige afmetingen aan, dan is het wel eens noodig, dat, wat men noemt, schoon schip wordt gehouden. Neemt men in de plaats van de ontslagen ambtenaren nieuwe ambtenaren, die ook op een regentschapssecretarie zijn vastgeroest, dan is het niet uitgesloten, dat de ongeregelde heerschen, zij het wellicht ook in een anderen vorm, worden voortgezet, aangezien deze ambtenaren zich in den regel eveneens niet gemakkelijk aan de sleur kunnen onttrekken. Het gevolg is, dat men evenver is als bij het begin, om maar niet te spreken van de mogelijkheid, dat het euvel in omvang kan toenemen.

In gevallen als het onderhavige kan het noodig zijn, dat een outsider wordt benoemd, die over de noodige capaciteiten en durf beschikt om met de sleur te breken en de werkzaamheden in de goede richting te leiden. Uit den aard der zaak is het voor ons, belanghebbenden niet bepaald aangenaam deze redeneering te moeten aanhooren, doch aan den anderen kant mogen wij niet ontkennen, dat daarin een waarheid ligt opgesloten. Trouwens, dat verschijnsel zal zich bij elk kantoor kunnen voordoen.

Om op de P. V. R. R. terug te komen, dit lichaam moge in theorie heel mooi zijn, maar of het in de praktijk veel nut zal afwerpen is nog een vraag. Uit den aard der zaak wensch ik der P. V. R. R. veel goeds toe, en hoop ik van ganscher harte, dat zij aan haar doel zal beantwoorden.

Vooral in deze tijdsomstandigheden gebeurt het slechts zeer zelden, dat een regentschap zijn personeel uitbreidt. Integendeel, men gaat eerder over tot inkrimping dan tot uitbreiding. Het gevolg hiervan is, dat de P. V. R. R. werkeloos moet blijven, terwijl de beheerder toch zijn

salaris uitbetaald zal moeten krijgen. Toegegeven wordt, dat men zich dan onledig kan houden met het registreren van de besluiten, houdende toekenning van weddeverhoogingen aan het personeel, hetgeen m. i. echter overbodig is. Men doet beter de zeer zeldzame besluiten tot opschorting van weddeverhoogingen op te teken en,

Voorts zullen er naar mijn overtuiging regentschappen zijn, die niet gaarne toetreden tot lid, aangezien ze het lidmaatschap beschouwen als een beperking van hunne bevoegdheid tot het benoemen der ambtenaren. Immers berust deze bevoegdheid ingevolge artikel 29 der R. O. uitsluitend bij den Regentschapsraad, tenzij delegatie daarvan plaats heeft.

Weliswaar geschiedt de benoeming nog door den raad, doch is het, tengevolge van de verplichting om een keuze te doen uit de door de P. V. R. R. voorgedragen personen, niet onjuist, indien gesproken wordt van beknottiging van bevoegdheden, vooral indien rekening wordt gehouden met de mogelijkheid, dat zich, buiten de voordracht, geschikter candidaten kunnen aanmelden. Wijders wordt bij invoering van nieuwe betrekkingen als regel in de eerste plaats rekening gehouden met de belangen van de ambtenaren van het eigen corps, hetgeen niet meer dan billijk is, aangezien deze ambtenaren toch reeds, wat men noemt, het klappen van de zweep kennen. Trouwens, voor de belanghebbenden is het ook niet aangenaam te worden verdrongen door vreemden.

Een niet eenvoudige kwestie is verder de samenstelling van de ranglijst. Daarvoor is m. i. een gedegen kennis omtrent waardeering van diploma's, betrekkingen en dienstdienst, alsmede van de voorschriften tot uitvoering van de B. B. L. (op de regentschapsambtenaren is de B. B. L. van toepassing verklaard) zeer noodig, m. a. w. de P. V. R. R. moet beheerd worden door iemand met een ruime ervaring op het gebied van personeelsaangelegenheden, en is 't licht te begrijpen, dat zulke personen ook goede betaling moeten krijgen. Ten bewijze, dat het samenstellen van een ranglijst niet zoo heel eenvoudig is, als het wel lijkt, moge het volgende dienen, klerk A heeft een dienstdienst van 9 jaren, waaronder 7 fictief (hij heeft einddiploma H. B. S. V.), zijn college B van de lagere school heeft eveneens 9 jaren (werkelijke dienstdienst) en is bovendien in het bezit van het praktijk-diploma boekhouden, een ander, C bijvoorbeeld heeft ook dienstjaren, evenwel voor het meerendeel doorgebracht bij particuliere werkgevers. Wie van de drie moet als nummer 1 op de ranglijst voorkomen?

De een redeneert, ik geef de voorkeur aan A. Hij is wel jong in dienst, doch van hem kan ik veel verwachten, vanwege zijn diploma. Een ander verkiest B. Hij redeneert, ik hecht meer waarde aan den man van de praktijk, B zal, aangezien hij slechts van de lagere school is, in den regel handzamer zijn en ook niet eigenwijs. Met hem kan ik beter opschieten. Een derde redeneert weer anders. De positie van den werknemer bij particuliere lichamen is, aldus betoogt hij, minder zeker als bij het Gouvernement, met het gevolg dat hij

ook harder moet werken. En harde werkers moet ik juist hebben. Moeilijker en veel moeilijker gevallen zullen zich in de praktijk kunnen voordoen, en daarmee dient de opsteller van de ranglijst rekening te houden.

Ook het opmaken van een onpartijdige voordracht is niet heel gemakkelijk. Stel, dat er een vacature is voor commies. Tien tegen één, dat de beheerder van de P. V. R. R. een stroom van privé brieven krijgt van de adjunct-commiezen en eerste klerken, met het verzoek om plaatsing op de voordracht. En het zal wel niet uitgesloten zijn, dat men, om zijn verzoek meer effect te doen sorteren, een en ander vergezeld doet gaan van een postwisseltje. Op die wijze fungeert de P. V. R. R. als chef van de ambtenaren, inplaats van hen behulpzaam te zijn bij het maken van promotie.

Ik moge echter nogmaals herhalen, dat ik der P. V. R. R. niet anders dan goeds toewensch; moge de praktijk uitwijzen, dat ik mij in mijn veronderstellingen heb vergist en dat bureau een zegen zal blijken te zijn voor de regentschapsambtenaren.

Wat naar mijn meening meer aandacht verdient is de formatie van het regentschapspersoneel en in het bijzonder van de secretarie en den dienst der regentschapswerken. Alhoewel de formatie verband moet houden met den omvang der werkzaamheden en deze op zijn beurt beheerscht wordt door het budget van het regentschap, is het toch algemeen bekend, dat er in deze van een uniforme regeling weinig sprake is. Onervarenheid van het regentschapsbestuur op het gebied van personeelspolitiek, onjuiste inzicht omtrent den omvang der werkzaamheden, luxe en soms ook te ver doorgedreven zuinigheid zijn mede factoren, die de vaststelling van de formatie beïnvloeden. Naast regentschappen, die als hoogsten ambtenaar onder den landsdienaar-regentschapssecretaris een commies hebben en bij den dienst der regentschapswerken een opzichter, zijn er, die zich tevreden stellen met de betrekking van eerste klerk of adjunct commies, adspirant opzichter. Andere geven aan de betrekkingen van commies redacteur of commies-boekhouder, hoofdopzichter of opzichter eerste klas de voorkeur. Mij is een regentschap in West-Java bekend met een begroting van iets meer dan f 80.000 met op de secretarie een commies-redacteur. Een ander regentschap met een begroting van ruim f 119.000 heeft twee commiezen. Bij vergelijking van een en ander met Midden-Java rijst de vraag, of er niet van luxe kan worden gesproken. Neemt men evenwel in aanmerking, dat het College van Gedeputeerden van West-Java immer streng waakt tegen uitbreiding van het regentschapspersoneel (blz. 43 van het jaarverslag over 1927), dan moet deze vraag ontkennend worden beantwoord.

Alhoewel de vaststelling van de formatie door den raad geschiedt bij de vaststelling der begroting, kan het college van gedeputeerden op een en ander toch invloed uitoefenen. Immers, het goedkeuringsrecht der begroting berust bij dit college, en is naar mijn meening het college van gedeputeerden bevoegd aan een begroting de goedkeuring te onthouden wegens luxueuze personeelsbezetting, aangezien het niet in overeenstemming is te brengen met

een zuinig financieel beheer.

Mede in het belang van de ambtenaren is het naar mijn gevoelen zeer noodig, dat het college van gedeputeerden richtlijnen aangeeft voor de vaststelling van de formatie van het regentschapspersoneel. Dit kan m.i. geschieden bij een rondschrijven. Bijvoorbeeld: voor een regentschap met een begroting van minder dan f 100.000 mag de formatie op zijn hoogst zijn: zus, voor een regentschap van f 100.000 tot en met f 150.000: zoo, etc. etc.

Hiernaast is, ter bevordering van het peil van het personeel, ook zeer urgent, dat het college den regentschapsbesturen op de hoogte stelt van de eischen, waaraan de ambtenaren minimaal moeten voldoen, bijvoorbeeld: een commies moet dit en dat kennen, een opzichter zus en zoo, een opzichter 1ste kl. dat etc. etc. Er zijn regentschapsbesturen, die een en al lof zijn over hun commies, maar stelt men hun de vraag, wat de vereischten zijn voor commies, dan blijft het antwoord achterwege.

Uiteraard ligt het aan de regentschapsbesturen zelf om te beslissen of ze bij benoeming van ambtenaren al dan niet met de vorenbedoelde vereischten rekening zullen houden. Het getuigt m.i. evenwel van zelfoverschatting, indien de eventueel door gedeputeerden met goede bedoelingen gegeven wenken zonder meer worden genegeerd.

Keboemen, October 1932.

R. MARGONO.

Personeelsvoorziening bij de regentschapsraden.

Onder bovenstaanden titel verscheen een maand of zes geleden van de hand van den toenmaligen regentschapssecretaris van Soerabaja een niet gepubliceerde brochure, waarbij door hem werd, aanbevolen eene centrale voorziening van personeel voor de regentschapsraden.

Het plan had de goedkeuring van het college van gecommiteerden. Er werd aansluiting gezocht bij andere regentschapsraden. Hoe de resultaten daarvan zijn en of zoo'n instituut levensvatbaarheid zal hebben, laat ik hier in het midden.

De geachte schrijver brengt daarbij naar voren, dat de promotiekansen van het personeel van de regentschapsraden nog in het geheel niet verzekerd zijn, zulks tengevolge van het feit, dat de regentschappen niet beschikken over voldoende ambtenaren.

Automatische promotie na verloop van een zeker aantal jaren maakt men niet, niet omdat men ongeschikt is voor bevordering, maar enkel omdat de formatie het niet toelaat. Heeft een raad een formatie van 1 schrijver, 1 tweede klerk en 1 commies, dan kan de tweede klerk formeel geen eerste klerk worden. Men kan het wel worden nadat de betrekking van eerste klerk in de formatie zal zijn opgenomen. Vooruit weet men dus niet wanneer en tot hoever men promotie kan maken. Bovendien zal men geneigd zijn om te vragen waarvoor men eigenlijk een eerste klerk noodig heeft, als men toch met denzelfden persoon als tweede klerk kan volstaan.

Voor al bij de kleine regentschappen, die niet zooveel menschen in dienst kunnen nemen, is deze onzekerheid groot. Een gevolg daarvan is dat dit niet bevordelijk is voor den goeden geest onder het personeel, vooral onder hen, die reeds de topbetrekking bij een raad en het maximum salaris hebben en dus om zoo te zeggen niets meer te verwachten hebben. Blijf men enkel bij de secretarie dan kan men aannemen dat daar gemiddeld niet meer dan zes menschen werken. Op enkele kantoren is de topbetrekking tweede klerk.

Afgescheiden van de omstandigheid, dat de collega's bij de provincie of het Land veel betere verwachtingen hebben, bestaat er voor het personeel altijd het gevaar dat inschuiving van buitenstaanders plaats heeft. Bij een bestaande formatie van schrijver, tweede klerk en commies, kan een schrijver, die niet een lagere schoolopleiding op Westerschen grondslag heeft genoten bij vacature geen tweede klerk worden. Bovendien geloof ik dat de regentschapsraden wel zwaardere eischen zullen stellen dan het Land. Bij het Land heeft een ieder zijn vast werk bij algemeene zaken, belastingen, comptabiliteit, personeele zaken enz. Ik wil hiermede geenszins zeggen dat op een landskantoor iemand bij de afdeeling comptabiliteit niets afweet van personeele- of andere zaken, maar daar behoeft men tenminste niet alles tegelijk te leeren en te weten. Bij de regentschapsraden is het anders. Juist omdat er zoo weinig menschen zijn en daardoor niet zooveel diensthoofden of „hoofdjes” kan hebben, moet men wel meer van zijn menschen eischen. Van den commies bijvoorbeeld verwacht men dat hij bekend moet zijn met belasting-, comptabiliteits-, personeele- en andere bepalingen, dat hij ook wat kan meepraten over technische en juridische zaken, hij behoort het Maleisch en eventueel de landstaal goed te kennen. Tegenover de zwaardere eischen heeft men dus mindere vooruitzichten. Reeds bij de toenmalige gewestelijke raden stelde men hogere eischen en wilde men bijvoorbeeld voor schrijver beslist iemand hebben van een H. I. S. of lagere school, voor een klerk iemand met Mulo-opleiding.

Voorgesteld werd om, zonder ze te bezetten, de verschillende opeenvolgende rangen in de formatie op te nemen. Dit is nog wel geen 100% zekerheid, maar toch zeker een stap in de goede richting. De voorsteller van het plan verdeelde de betrekkingen in een A-groep (hulp-schrijver, schrijver, schrijver 1e kl, mantri-boekhouder, hoofdmantri-boekhouder), een B-groep (2e klerk, 1e klerk, adjunct-commies, commies, 1e commies, hoofdcommies, kantoorhoofd) en een C-groep (adjunct-commies-redacteur, commies-redacteur, redacteur). Hieruit volgt niet, dat bijvoorbeeld een tweede klerk aanspraak kan maken op de eindbetrekking van kantoorhoofd, toch opent dit vrij zeker de mogelijkheid om t. z. t. commies te worden. Geheel volmaakt is dit echter nog niet. De schrijver ging daarom verder. Hij stelde voor om gemeenschappelijk een lichaam te stichten, dat de verschillen regentschappen van personeel voorzien zal. Daartoe wordt door dat lichaam, „P. V. R. R.” groepsgewijs en rangsgewijs ranglijsten sa-

mengesteld. Komt in het regentschap A een betrekking van bijvoorbeeld eerste klerk open, dan geeft de P. V. R. R. op aanvraag de personen op die voor benoeming aan den beurt komen. Daartoe worden aan tien, het hoogst op de ranglijst staande tweede klerken, die voor 1e klerk geschikt zijn, de vraag gesteld of zij zich beschikbaar stellen. Verklaaren bijvoorbeeld 8 personen zich beschikbaar, dan wordt dit doorgegeven aan raad A, met overlegging van de noodige bescheiden. Er is dus ruime keuze. Maar het gaat hier niet zoo zeer om de keus als wel om de raden niet geheel te binden. Wie bepaalt tenslotte de geschiktheid? Natuurlijk de besturen van de verschillende regentschappen. Allicht is de maatstaf verschillend, doch dit heeft men bij het Land toch ook!

Van alle personeele besluiten worden afschriften gezonden aan de P. V. R. R. Het zal dus een heele administratie worden, desondanks verklaart de schrijver zich bereid om geheel belangeloos de P. V. R. R. te dienen. Natuurlijk moet voor bijstand iemand in dienst worden genomen hetzij een schrijver, hetzij een klerk en om dezen te betalen behoort het personeel van den raad enkele guldens per maand te betalen. Dat hij niet den raad laat betalen, vindt zijn oorzaak hierin dat hij deze lichamen zoo weinig mogelijk lastig wil vallen, waar het hier toch in de eerste plaats de belangen van het personeel betreft. Toch heeft de raad bij een dergelijke centrale regeling ook voordeelen, n. l. dat ze steeds beschikken over personeel met ervaring op een raadskantoor, eene goede geest heerscht onder het personeel, iedereen zijn best doet omdat hij toch nog wat te verwachten heeft enz.

Ik wil hopen, dat dit plan werkelijkheid wordt, al was het enkel in het belang van de raadsambtenaren.

Oosthoek, Dec. 1932. Een Regentschapssecretaris.

De Regentschapssecretarissen.

Naar aanleiding van het artikel van den heer W. van der Peyl, voorkomende in dit orgaan van 16 November jl., veroorloof ik mij het volgende op te merken.

Gelijk bekend zijn de administratieve betrekkingen bij het Inlandsch bestuur (de schrijvers en ongediplomeerde mantrie's kaboeputen uitgezonderd) a. i. b., mantrie kaboeputen (gediplomeerd), adjunct-regentschapssecretaris of regentschapssecretaris 2ste kl., die in rang overeenkomen met respectievelijk: a. i. b., mantrie politie (gediplomeerd), assistent-wedono 1ste kl. en wedono. (Schaal A. 24 van de B. B. L. 1925/1931). Een administratieve rang gelijkstaande met assistent-wedono kent de B. B. L. niet. In de practijk ziet men dan ook, dat aibs, die recht hebben op bevordering tot assistent-wedono, bij plaatsing bij den kantoor-dienst den titel voeren van fd. regentschapssecretaris 2de kl. en derhalve ingepast blijven in kolom I van genoemde bezoldigingsschaal.

Er bestaat een streven, naar ik heb vernomen, om de splitsing van het Inlandsch bestuur in een corps bureau-dienst en de groep actieve dienst consequent door te

voeren, hetgeen moge blijken uit de omstandigheid, dat ambtenaren, die naar den kantoor dienst wenschen over te gaan afstand hebben te doen van hunne promotiekansen in den buitendienst.

Wanneer bedoelde scheiding definitief haar beslag zal hebben gekregen, zal de normale promotiegang van het corps bureau-ambtenaren zijn: aib, fd. mantrie kaboepten, adjunct-regentschapssecretaris of regentschapssecretaris 2de kl. en regentschapssecretaris 1ste kl. Neemt men in aanmerking, dat de provincie Midden-Java slechts elf regentschapssecretarissen 1ste kl. telt, terwijl de Regeering, blijkens krantenberichten, voornemens is dit aantal te verminderen, en stelt men daar tegenover, dat het aantal wedono-posten, indien ik mij niet vergis, 124 bedraagt, dan is zelfs voor ons, buitenstaanders, duidelijk, dat de promotiekansen van het corps bureau-ambtenaren zeer in het gedrang zullen komen, voorzover door het Gouvernement in deze geen voorzieningen worden getroffen.

In dit licht beschouwd, zal benoeming van den secretaris door den regentschapsraad, onder toekenning van een bezoldiging, hooger dan die van wedono, een uitkomst beteekenen, zoowel voor het Land als voor de belanghebbenden.

Normaal brengt een abiturient van de opleidingsschool voor Inlandsche ambtenaren het tot wedono, met een maximumsalaris van f 525.—, te bereiken bij de intrede van het 21ste schaaljaar. Patihs zijn keuze-betrekkingen, terwijl bij benoeming tot regent ook nog rekening wordt gehouden met den eisch van erfelijkheid, opgenomen in het 4de lid van artikel 126 van de Indische Staatsregeling.

Waar echter de bovenbedoelde scheiding beschouwd mag worden als in een beginstadium te verkeerren, wshalve de mogelijkheid van bevordering tot patih en eventueel regent, nog blijft bestaan, wil het mij billijk voorkomen, dat bij eventuele benoeming van den secretaris door den regentschapsraad op dezen titularis een bezoldigingsregeling worde toegepast, welke gunstiger is dan die van districts-hoofd.

Onderstaand voorbeeld is naar mijn bescheiden meening bruikbaar en zal wellicht ook door de betrokkenen worden aanvaard.

Dienstjaar.	Bezoldiging Wedono	Bezoldiging Secretaris v/h Regentschap	Bezoldiging Hoofdopzichter.
	Schaal A 24 kolom III van de B.B.L. 1925/ 1931.		schal B 12 kolom IV van de B.B.L. 1925/ 1931.
1	—	—	—
2	—	—	—
3	—	—	—
4	—	—	—
5	—	—	—
6	—	—	—
7	—	—	—
8	—	—	—
9	—	350	400
10	325	—	—

11	—	—	—
12	350	400	450
13	—	—	—
14	—	—	—
15	400	450	500
16	—	—	—
17	—	—	—
18	450	500	550
19	—	—	—
20	—	—	—
21	525	550	—
22	—	—	—
23	—	—	—
24	—	600	—
25	—	—	—
	enz.	enz.	enz.

Het financieele voordeel, verbonden aan het opgeven van de kans van benoeming tot patih en eventueel regent bedraagt dus $(24 \times f 25) + (36 \times f 50) + (36 \times f 50) + (36 \times f 50) + (36 \times f 25) + (72 \times f 75) = f 12.300$. (Men vergelijke de kolommen I en II en neme aan, dat de functionaris na 30 jaren dienst met pensioen gaat). Voorts zal het pensioen ook hooger bedragen.

Dat deze bezoldigingsschaal voor den belanghebbende voordeelig is, moge verder blijken uit het volgende. Normaal bekleedt men hij het Inlandsch B. B. bij de intrede van het elfde schaaljaar de betrekking van assistent-wedono 1ste kl., waaraan een bezoldiging is verbonden van f 275. De secretaris van het autonome regentschap heeft na een gelijk aantal dienstjaren f 350, hetgeen dus een voorsprong beteekent van f 75.—

Het medeopnemen van de salarisschaal van den hoofdopzichter heeft de volgende bedoeling. Er moet naar mijne meening een zekere verhouding bestaan tusschen de bezoldiging van den secretaris en van het hoofd van den technischen dienst. Men kijke maar de stadsgemeenten.

De huidige stand van zaken is evenwel deze, dat naast regentschapssecretarissen met een salaris van f 225.— er directeurs van regentschapswerken zijn, die f 450.— verdienen, en het is licht te begrijpen, dat deze wanverhouding in het algemeen den werklust van den secretaris zal temperen. Gaarne wordt toegegeven, dat bezoldiging afhangt van dienstdtijd en schaal, doch een verschil van 100% wil mij buitengewoon hoog voorkomen. In meerdere regentschappen heeft men thans aan het hoofd van de secretarie een regentschapssecretaris 2de kl. en als leider van den technischen dienst een opzichter 1ste kl. De maximum-bezoldiging dezer ambtenaren, verkregen na een dienstdtijd van veertien jaren, bedraagt bij den secretaris f 350.— en bij den laatstgenoemde f 450.—, alzoo een verschil van f 100.— of 28,57% van het salaris van den secretaris. Bij de provincie is dit verschil minder en bedraagt het 11,11%.

Waar, voorzover ik mij een oordeel mag aanmatigen, de hoegrootheid van de bezoldiging evenredig dient te zijn den omvang en het gewicht van den te presteeren arbeid, en deze in zekeren zin worden beheerscht door de

genoten schoolopleiding, is het naar mijn bescheiden meening niet van onbillijkheid vrij te pleiten, dat in het besproken geval een zoo groot verschil in salariering bestaat, vooral indien in aanmerking wordt genomen, dat de studie aan de Osvia (thans Mosvia) van langeren duur is dan die aan de technische school. Hiermede wil ik alleen aantoonen, dat de regentschapssecretarissen volgens mijn gevoelen (het oordeel van een oud Inlandsch bestuursambtenaar, thans regentschapsdienaar) niet die bezoldiging krijgen, waarop zij krachtens schoolopleiding aanspraak hebben.

Wordt de hierboven aanbevolen schaal gevolgd, dan zal, aannemende, dat aan het hoofd van den technischen dienst een hoofdopzichter wordt geplaatst, het verschil in bezoldiging tusschen den secretaris en het hoofd der regentschapswerken bij een diensttijd van 18 jaren $10\frac{0}{100}$ van het salaris van den secretaris bedragen, hetgeen m. i. redelijk is te noemen.

Uit de omstandigheid, dat het maximum-salaris van den secretaris hooger is, zou men licht de conclusie trekken, als zoude diens schaal voordeelijker zijn dan die van den directeur. Neemt men beide schalen echter beter in beschouwing, dan zal blijken, dat na een diensttijd van 30 jaren de directeur in totaal f 3600.— meer zal hebben getoucheerd dan de secretaris. Zetten wij deze berekening voort. Het pensioen van den secretaris zal bedragen $36\frac{0}{100}$ van f 600 = f 216.— en dat van den directeur f 198, alzo een verschil van f 18.—. De meerdere ontvangst ad. f 3600 zal dus na 200 maanden of 16 jaar en 8 maanden worden ingehaald. Veronderstellen we, dat de secretaris op 21 jarigen leeftijd in dienst bij het Inlandsch B. B. treedt, dan zal dus bij een leeftijd van 21 j. + 30 j. + 16 j. 8m. = 67 jaar en 8 maanden genoemde titularis in totaal evenveel hebben getoucheerd als het hoofd der regentschapswerken, weshalve kan worden aangenomen, dat beide schalen even voordeelig zijn.

Aan de hand van de bezoldigingsschaal van den secretaris kan de formatie van het overige personeel worden vastgesteld, immers, aan de overige rangen ter secretarie zal een salaris verbonden moeten zijn, dat lager is dan dat van den secretaris.

Evenwel dient niet uit het oog te worden verloren, dat niet alle regentschappen even belangrijk zijn, en dat het billijk mag worden geacht, dat de secretarissen van de belangrijkere regentschappen een toelage krijgen boven hun normale bezoldiging.

Tot dusver is van de veronderstelling uitgegaan, dat de secretaris benoemd wordt door den regentschapsraad en dat hij dus wordt regentschapsambtenaar, wat door hem wellicht als een bezwaar zal worden gevoeld, en m. i. terecht. De positie van den regentschapsambtenaar is nu stabiel, heel zwak zelfs. Als oud Inlandsch bestuursambtenaar en thans werkzaam ter secretarie van een regentschap kan ik dit wellicht beter aanvoelen. Om kort te zijn, men krijgt het gevoel, alsof men na rustig op het dek van een machtige steamer te hebben gezeten plotseeling plaats moet nemen in een schuitje, dat — zooals de term luidt — in den woesten storm een speelbal wordt van

wind en golven. Ter staving dezer bewering moge ik verwijzen naar het artikel „Zonderlinge manipulaties van een regentschapsraad” in „De Locale Ambtenaar” van 16 November 1932 en de omstandigheid, dat velen mijner lotgenooten pogingen hebben beraamd en bij enkelen ook aangewend om wederom bij den Inlandschen bestuursdienst te worden geplaatst, evenwel zonder succes. Nu, laten ze zich maar met de gedachte troosten, dat wat God doet, goed is. Voorts zullen de heeren inspecteerende ambtenaren van de provincie den lezer wel kunnen vertellen, dat zij, bij hunne bezoeken aan de regentschappen niet zelden worden lastig gevallen met de vraag, of ter provinciale secretarie niet de een of andere vacature is.

Ik geloof dan ook de meening van de heeren regentschapssecretarissen te vertolken, indien ik beweer, dat een „ter beschikking stelling” te prefereren is boven een „benoeming”.

De vraag rijst, of de secretaris bij eventueele ter beschikking stelling van het regentschap, nog werkzaamheden zal moeten verrichten voor den regent als orgaan van het centraal gezag. Tot mijn leedwezen kan ik in deze de meening van den heer Van der Peyl niet deelen. Ook de provincie Oost-Java schijnt een scheiding van beide secretariaten wenschelijk te achten, ten bewijze waarvan hier een citaat volgt uit het provinciaal blad van Oost-Java van 24 Juni 1932 serie A No. 5 (blz. 80):

„Dit bezwaar is thans opgeheven; de arbeid van den „secretaris als secretaris van den Gouverneur is reeds tot „het hoogst noodige beperkt, zoodat hij zich thans bijna „geheel aan zijn provinciale taak kan wijden. Echter is „ook de Voorzitter van meening, dat een scheiding van „de secretariaten wenschelijk is, en als de Raad zulks „wenscht, zal het College van Gedeputeerden een poging „doen door wetswijziging daarin verandering te verkrijgen”.

Dat men in den regel zoo gauw gereed is met zijn oordeel, dat beide secretariaten (van het autonome regentschap en van den regent) best door een persoon kunnen worden vervuld, laat zich gemakkelijk begrijpen. De heeren weten nu eenmaal niet, van welk een bescheiden omvang de kennis is, die wij op de Osvia hebben vergaard. Het waren allemaal beginselen van dit en dat, of beter gezegd, de allereerste beginselen van een bescheiden onderdeel van bepaalde vakken. En dat ik niet de eenige ben, die deze opvatting is toegedaan, bewijst wel het artikel „De Bestuurschool” van de hand van den heer Dhanoebroto, voorkomende in „Onze Bode” (het orgaan van de vereeniging van ambtenaren bij den Inlandschen bestuursdienst) van Mei 1932.

Volgens mijn bescheiden meening neemt de regentschapssecretaris een belangrijke plaats in het Inlandsch bestuur. Hij is niet enkel uitvoerder van de bevelen van den regent, doch regeert practisch mee, hetgeen voor oningewijden wellicht minder geloofelijk zal lijken. Hij is de vraagbaak van alle Inlandsche bestuursambtenaren, en een ieder verwacht van hem, dat hij doorkneet is in alle ambtelijke voorschriften. Hij is de man, die de wetsbepalingen toelicht en zoonoodig vertaalt voor de ambtenaren, die de Nederlandsche taal niet of niet

voldoende machtig zijn. Hij heeft als het ware de leiding in zaken het volksonderwijs betreffende. Bij de opmaking van de conduite-staten van alle Inlandsche bestuursambtenaren beneden den rang van regent speelt hij een belangrijke rol.

Neemt men verder in aanmerking, dat met ingang van 1 Januari 1933 de patih's wederom hoofd zijn geworden van een district, dan is het duidelijk dat het ambt van secretaris den vollen man eischt, tenzij het toevertrouwd wordt aan iemand met een academische opleiding.

De secretaris dient naar mijn meening derhalve uitsluitend te worden belast met werkzaamheden voor het autonome regentschap, of zal diens arbeid als secretaris van den regent alleen tot het hoogstnoodige worden beperkt. Zijn werkzaamheden als landsdienaar zullen dus voor een belangrijk gedeelte moeten worden verlengd naar den mantri kaboepten. Alhoewel buiten dit onderwerp vallende, vermeen ik toch te mogen opmerken, dat in verband met de vermindering van de formatie van het regentskantoor met secretaris en patih, het noodig is, dat de regent een assistent-wedono ter beschikking krijgt, die dan zoowel met administratieve als terreinwerkzaamheden zal zijn te belasten.

In het kort is door mij aanbevolen oplossing derhalve deze, dat de secretaris ter beschikking wordt gesteld van het regentschap onder toekenning van een bezoldiging als boven aangegeven, terwijl hij geheel ontheven wordt van de werkzaamheden als landsdienaar.

Tot slot moge worden opgemerkt, dat de afdeling Malang van de Vereeniging van Ambtenaren bij den Inlandschen bestuursdienst ten deze van een andere meening is. Een harer voorstellen luidt:

„Ontheffing van den regentschapssecretaris van werkzaamheden voor den regentschapsraad“. De toelichting „is deze. „De V. A. I. B. voere actie, teneinde tot dezen „toestand te geraken, dat de regentschapssecretaris voortaan wordt ontheven van de werkzaamheden van den „regentschapsraad en derhalve niet meer optreedt als „hoofd van het — bijna altijd beter geschoolde — administratief personeel van dien Raad; de regentschapssecretaris „blijve bestuursambtenaar en worde alszoodanig geheel „door het Gouvernement bezoldigd.“ (Vide blz. 306 van „Onze Bode“ van October 1932. Ook opgenomen in De Locomotief van 22 November 1932).

Keboemen, November 1932.

R. MARGONO.

DECENTRALIANA.

Bijverdiensten voor ambtenaren.

Het is ons bekend, — aldus de Locale Ambtenaar — dat in enkele locale raden plannen bestaan om de bijverdiensten voor ambtenaren zooal niet geheel te verbieden, dan toch bepalingen in het leven te roepen, waardoor het verrichten van neven werkzaamheden aan banden

wordt gelegd. Ook vernamen wij, dat sommige raden de bestaande regeling daaromtrent willen wijzigen.

Het woord „bijverdiensten“ heeft al heel wat pennen in beweging gebracht. We behoeven maar te herinneren aan de debatten in den raad der Stadsgemeente Semarang gevoerd, waarover het vorig jaar reeds een en ander in het orgaan is gezegd.

Het komt ons voor, nu aan de aangesloten vereenigingen wellicht advies zal worden gevraagd, eenige voorlichting wel noodzakelijk is.

Wij nemen daarom het advies der commissie voor georganiseerd overleg inzake algemeene ambtenaarsbelangen betreffende de ontwerp-ordonnantie inzake bijverdiensten, hieronder over, met het nieuwe door deze commissie samengestelde ontwerp.

Het spreekt vanzelf, dat in dit ontwerp voor de locale raden eenige wijzigingen moeten worden aangebracht.

In de allereerste plaats moge worden opgemerkt, dat de commissie van oordeel is, dat het door de Regeering aan haar aangeboden ontwerp van veel verdere strekking is dan de thans geldende bepalingen neergelegd in de ordonnantie van 9 April 1904 (Staatsblad No. 199), zooals deze later herhaaldelijk is gewijzigd en aangevuld.

Er wordt daarbij een factor ingeschakeld, waarmede in de bestaande regeling in geen enkel opzicht rekening is gehouden, n. l. de overweging dat aan ambtenaren moet kunnen worden verboden, het verrichten van nevenwerkzaamheden waardoor in belangrijke mate nadeel kan worden toegebracht aan de belangen van particulieren.

Dit nu, acht de commissie volstrekt onaanvaardbaar.

Zij houdt er zich van overtuigd, dat het onderwerpelijke verbod in het ontwerp is ingelascht **niet** omdat naar de meening der Regeering het genieten van particuliere inkomsten door ambtenaren op zichzelf tot ongewenschte toestanden moet leiden, doch omdat de Regeering het wenschelijk acht de belangen der particulieren te beschermen.

Ofschoon ook de commissie het denkbaar acht, dat zich tijdsomstandigheden kunnen voordoen waarin het de plicht der Overheid is om, ter bescherming van de belangen van een of meerdere groepen der bevolking, maatregelen van dwingend karakter te nemen, meent zij te mogen opmerken, dat die noodzaak zich hier te lande ten aanzien van de onderwerpelijke materie op het oogenblik nog geenszins voordoet.

Tenslotte zullen maatregelen als de onderwerpelijke toch nimmer resulteren in een verbod, gericht tegen één speciale groep der bevolking; in dit geval de ambtenaren. Principieele beteekenis kan zij aan de voorliggende bepaling dan ook niet toekennen, omdat ten eerste niet is aan te nemen, dat alle particulieren dringend de bescherming behoeven welke de ontwerp-regeling beoogt te geven, terwijl ten tweede behandeling van de belangen der particulieren die deze bescherming wél zouden behoeven, toch niet uitsluitend ontstaat indien ambtenaren particuliere werkzaamheden verrichten.

Doorvoering van een principe ten aanzien van de onderwerpelijke materie zou in haar uiterste consequentie

vorderen dat b. v. aan allen die over ruim voldoende middelen beschikken om zonder eenigen arbeid in hun onderhoud te voorzien, ook allen verderen betaalden arbeid — als strijdig met de belangen van den economisch zwakkere — zoude moeten worden verboden.

Eveneens zou den neringdoende, die een meer dan ruim bestaan heeft uit hoofde van zijn nering, verboden moeten worden zich daarnevens op anderer terrein te bewegen, omdat ook daardoor immers de belangen van andere particulieren ernstig zouden kunnen worden geschaad.

De commissie meent dat doorvoering van dit principe in de praktijk wel onmogelijk zoude zijn en wil de vraag of zulks wel gewenscht is, voor het oogenblik in ontkennenden zin beantwoorden.

Zij acht toepassing op de ambtenaren alleen echter in strijd met de vrijheid van handelen, welke ook den ambtenaar behoort te worden gewaarborgd zoolang daaruit althans geen ongewenschte consequenties voortvloeien.

Dat de ontwerp-ordonnantie de mogelijkheid schept om door het verleen van vergunningen, de in het algemeen ontnomen rechten niettemin toch uit te oefenen, kan geen aanleiding zijn een ander standpunt in te nemen.

De commissie kan in dit ontwerp niet zien wat het naar hare opvatting behoort te zijn n.l. de regeling van een ambtenarenrecht in den zin van erkenning daarvan en beperking voor zoover bepaalde omstandigheden beperking kunnen eischen.

Een regeling van de door ambtenaren te verrichten particuliere werkzaamheden, zal alleen gebaseerd mogen zijn op de overwegingen dat daardoor:

- 1e. 's Lands belangen geschaad worden;
- 2e. het dienstbelang daaronder lijdt of de integriteit van den betrokken ambtenaar in gevaar wordt gebracht en
- 3e. indien de verrichte werkzaamheden niet in overeenstemming zijn met het aanzien van het ambt.

Elke dezer overwegingen behoort aanleiding te zijn tot een absoluut verbod, zonder dat daarvan door het verleen van eenigerlei dispensatie mag kunnen worden verleend.

De commissie meent eveneens bezwaar te moeten maken tegen opname van het verbod tot het aannemen van geschenken, welke niet uitvloeisel zijn van verhoudingen van particulieren aard. Het bezwaar is niet gericht tegen de strekking van zoodanige bepaling, maar zij is van oordeel, dat deze materie zich beter leent tot een regeling bij Regeerings-rondschrijven, waarbij de juiste bedoeling der Regeering duidelijker zal kunnen worden omschreven.

De commissie acht het tenslotte juist en meer passend in het kader eener geregelde rechtspositie der ambtenaren, indien het beroep wordt verlegd van den naasthooger gezaghebbende, bedoeld in artikel 7 van het ontwerp, naar een onpartijdigen raad van beroep.

Waar hare inzichten principieel zoozeer afwijken van die welke in het ontwerp der Regeering worden gehuldigd, acht zij het gewenscht, ook harerzijds een ontwerp

samen te stellen, hetwelk, beter dan een zeer uitvoerige omschrijving vermog te doen, hare inzichten kan weergeven.

ADMINISTRATIEVE JURISPRUDENTIE.

23. B. G. S. 23 Januari 1933 nr. 296/A.

Het verdient aanbeveling de voertuigen, waarmee niet van de wegen gebruik gemaakt wordt, vrij te stellen van de voertuigenbelasting.

Bij bovenaangehaald Regeeringsschrijven werd den regentschapsraad van Kediri medegedeeld, dat het minder gewenscht is om de voertuigenbelasting ook te heffen van voertuigen, welke om economische redenen of ten gevolge van bijzondere omstandigheden buiten gebruik zijn gesteld. Het verdient daarom aanbeveling naast het houderschap als element van den belastingplicht het gebruik van de openbare wegen te stellen, hetgeen kan worden bereikt door onder de van belasting vrijgestelde voertuigen op te nemen de voertuigen, welke niet op den openbaren weg worden gebruikt.

24. B. G. S. 5 Januari 1933 nr. 39/A.

Een besluit van den Regentschapsraad, waarbij de bevoegdheid tot het verleen van vergunningen inzake terreingebruik aan het college van gecommitteerden wordt overgedragen, hoewel de betrekkelijke verordening daartoe niet de mogelijkheid opent, is voor vernietiging vatbaar.

Bij besluit van 22 December 1931 stond het college van Gecommitteerden van den Regentschapsraad van Sampang zonder nadere tijdsbepaling een stuk grond in gebruik af, een en ander krachtens de gewestelijke verordening op het tijdelijk in gebruik afstaan van openbare wegen, straten, pleinen, parken en andere terreinen in het gewest Madoera, welke als regentschapsverordening is gehandhaafd. Het college van gecommitteerden meende zijn bevoegdheid tot dien grondafstand te kunnen ontleenen aan het besluit van den Regentschapsraad van 22 Juli 1930, waarbij de bevoegdheid tot het verleen van vergunningen inzake terreingebruik aan het College van Gecommitteerden werd overgedragen.

Bij het schrijven van den 1sten Gouvernementssecretaris van 5 Januari 1933 nr. 39/A werd naar aanleiding hiervan onder de aandacht van den Raad gebracht, dat 'ngevolge artikel 3 sub b, van de bovengenoemde als regentschapsverordening van kracht gebleven gewestelijke terreingebruikverordening en artikel 7 der instellingsordonnantie van het regentschap Sampang (Staatsblad 1928 nr. 325) de bevoegdheid om openbare wegen en pleinen, straten en andere terreinen voor meer dan drie maanden of voor onbepaalde tijd in gebruik af te staan, toekomt aan den regentschapsraad.

Weliswaar is de regentschapsraad gerechtigd desgewenscht bedoelde bevoegdheid aan het college van gecommitteerden over te dragen, doch daarvoor is een

wijziging van het aangehaald artikel der terreingebruik-verordening noodzakelijk, aangezien volgens den bestaanden tekst overdracht van de bedoelde bevoegdheid tot het verleen van vergunning niet mogelijk is. Een regentschapsverordening (of in dit geval een als regentschapsverordening van kracht gebleven gewestelijke verordening), kan immers, behoudens een hogere voorziening, alleen bij regentschapsverordening worden gewijzigd en dus niet bij een vormloos besluit van den regentschapsraad.

Het besluit van den regentschapsraad van 22 Juli 1930, waarbij meerbedoelde bevoegdheid aan het college van Gecommitteerden werd overgedragen, voldoet naar het oordeel der Regeering niet aan de formeele vereischen, welke bij de artikelen 64 en 65 der Regentschapsordonnantie voor het tot stand brengen van een verbindende regentschapsverordening zijn gesteld, zoodat bedoeld besluit met de even aangehaalde artikelen der Regentschapsordonnantie in strijd en uit dien hoofde voor vernietiging vatbaar is.

De Regeering gaf den raad daarom in overweging vakergenoemd besluit in te trekken en, zoo de raad de besproken bevoegdheidsoverdracht (tegen welke de Regeering op zich zelf geen bezwaar heeft) gewenscht blijft achten, dit te bewerkstelligen door vaststelling van een verordening tot wijziging van artikel 3 der terreingebruikverordening. Aan deze wijzigingsverordening ware terugwerkende kracht te verleen tot 22 Juli 1930, teneinde aan de krachtens het onwettig besluit van dien datum verleende terreingebruiksvergunningen alsnog een wettigen grondslag te geven.

De Regeering voegde hieraan toe, dat, indien meerbedoeld besluit niet binnen drie maanden mocht zijn ingetrokken, tot vernietiging daarvan zal worden overgegaan.

Dr. H. J. LEVELT.

MALEISCH GEDEELTE.

Pendirian Contrôle-bureau.

(Samboengan).

Ternjatalah bahwa atas tjita² hendak mendirikan soeatoe perhimpoean (corporatie) jang nanti akan mengamati wang kaboeputen adalah beberapa kesoekarannya, jang tidak moedah dapat dihindarkan. Lagi poela haroeslah diketahoei djoega, bahwa kalau pendapatan kami tidak kliroe, perhimpoean itoe okan didirikan meloeloe oentoek keperloean raad² kaboeputen didalam wengkon Provincie Pasoendan, sedang djoegolah raad² kaboeputen didalam wengkon Djawa-Timoer dan Djawa Tengah memboetoeahkan pengawasan jang lebih tadjam.

Berhoeboeng dengan ini patoetlah djoega diperingatkan, bahwa pada taoen 1930 oleh perhimpoean „Locale Belangen” telah dioesahkan akan mendirikan soeatoe perhimpoean dari seloeroeh daerah² autonom,

baik kaboeputen², biarpoe gemeente, perhimpoean mana bermaksoed hendak memberi keterangan (voorlichting) tentang hal teknik, administratie, oeroesan wang dan oeconomie pada daerah² itoe. Tetapi oesaha jang baik dan moelja itoe adalah sia² belaka. Beberapa daerah² merasa keberatan akan membajar contributienja jang besarnja f 200 sampai f 1500, demikianlah menoeroet kemampoeannja daerah jang bersangkoetan.

Pada masa ini dioesahkan poela, meski hanya boeat wengkon Provincie Pasoendan, oentoek mendirikan seboeah perhimpoean, jang bermaksoed meloeloe akan mengamati oeroesan wang kaboeputen, perhimpoean mana akan mempergoenakan wang tidak sedikit djoemblahnja, ialah f 2000 boeat satoe²nja kaboeputen. Maka tidak mengherankanlah pada kami, bahwa beberapa kaboeputen² nanti akan memadjoekan keberatannya atas rantjangan itoe.

Kami poen beloem dapat mengetahoei sikapnja masing² kaboeputen, tetapi menilik keberatan² jang telah diroendingkan diatas (liat karangan dalam madjalah tertanggal 1 Februari jtl.) tjita² ini sedikitlah pengharapannya akan dapat tertjapai.

Lain dari itoe bolehlah kami kemoekakan disini, bahwa misih ada lain djalan oentoek mentjapaikan tjita² itoe. Kami poen soedah mempoenjai soeatoe perhimpoean jang boleh dihanggap soeatoe „pertalian” antara seloeroeh daerah² autonom di Hindia ini, ialah perhimpoean „Locale Belangen”, jang telah mempoenjaj Statuten dan Huishoudelijk Reglement jang soedah sah. Apakah tidak lebih baik constructie (soesoenan) dari perhimpoean ini sadja dirobah seperloenja soepaja bisa menjoekeopi kehendak beberapa kaboeputen².

Kami rasa bagai perhimpoean ini ta' ada soeatoe keberatan poen oentoek meloaskan pakerdjaannya, oentoek mendirikan contrôle bureau tadi. Kaboeputen² jang memboetoeahkan pengawasan lebih tadjam atau voorlichting atas administratie dan oeroesan wang boleh mendjadi langganan dari contrôle bureau ini dengan pembayaran jang tidak begitoe tinggi, ialah koerang lebih f 600.— seperti dirantjanakan oleh Madjeis Koemetir Raad Kaboeputen Lebak. Pendeknja angkatan pegawai jang menoeroet oesoel madjelis terseboet diblakang ini (vorm ketiga) haroes dilakoekan oleh Madjelis Gedeputeerden Provincie Pasoendan, hendaklah dilakoekan oleh perimpoean „Locale Belangen” ataupoen bestuurnja.

Adapoeen voordeelnja atas rentjana ini, dapatlah kami loekiskan seperti berikoet:

Pertama. Koeadjiban oentoek melakoekan contrôle itoe misih **tetap** didalam tangan madjelis koemetir, sebab soedah sepatoetnja pegawai² jang melakoekan pengawasan atas wang kaboeputen itoe haroes bekerdja menoeroet perintah boepati atau madjelis koemetir. Koeadjiban itoe akan berpindah kepada Provincie, bilamana pegawai² itoe diangkat oleh madjelis Gedeputeerden dari masing² Provincie, sedang hal jang sedemikian ini pasti akan mendjadi kekatjauan antara koeadjiban madjelis koemetir jang diperintahkan pada pasal 119 ajat 1 dan koeadjiban

Gedeputeerden jang diperintahkan pada pasal 119a R.O. Lain dari itoe rantjangan jang kami oesoelkan tidak mengoatirkan akan membesarkan keberatan oemoem dari daerah² outonoom, ialah bahwa sering² pengawasan Gedeputeerden adalah begitoe loeas hingga terasa mengganggoe pada kemerdekaan daerah² itoe. Hal jang sedemikian ini moedah kedjadian, bilamana madjelis Gedeputeerden haroes mengangkat pegawai² tadi.

Kedoea. Masing² kabupaten adalah merdika oentoek mendjadi lengganan dari contrôle-bureau itoe atau tidak, hal mana patoet diperhatikan. Mendjadi kabupaten² jang merasa keberatan boeat berlangganan pada contrôle bureau itoe, oleh karena ta' mampoe atau merasa soedah mempoenjai pegawai jang tjakap oentoek mengerdjakan controle—seperti Kabupaten Garoet dan Tjirebon—tidak boleh dan tidak bisa diwajibkan atau dipaksa mendjadi lengganan. Djika pegawai² controle-bureau itoe adalah pegawai Provincie, jang diangkatja oleh Gedeputeerden, maka boleh di pastikan madjelis ini akan mengwadjibkan atau memberi perintah aloes pada raad-raad seloeroehnja oentoek berlangganan, ta' lain dan ta'boekan soepaja adalah soeatoe tanggoengan agar boeat selamnja Provincie bisa membajar pegawai² itoe dengan tjoekoop. Pegawai² adalah dalam provinciaal verband sehingga patoet mendapat hak² seperti lain² pegawai.

Keempat. Contrôle-bureau jang kami tjita²kan tadi bisa mendapat hoeboengan dengan sekalian daerah² autonoom di seloeroeh Hindia, sehingga dengan tidak lama akan mendapat penghalaman jang seloeas²nja atas roepa² systeem administratie dan oeroesan wang. Dari penghalaman ini maka masing² daerah autonoom jang bersangkoeatan bisa mendapat keoentoengan (voordeel) jang tidak sedikit besarnya.

Contrôle-bureau jang didirikan oleh Provincie Pasoendan dan hanjalah diperoentoekan kabupaten² didalam wengkon Provincie sadja soedah barang tentoe tidak berkesempatan mendapatkan penghalaman jang loeas tadi.

Kelima. Contrôle-bureau jang kami rentjanakan dengan sigra bisa dirikan. Pendiriannja tidak oesah menoenggoe berdirinja soeatoe perkoempoelan (corporatie) dari kabupaten², baik sematjam perkoempoelan biasa, biarpoen sematjam bond. Pada Decentralisatie-congres dalam boelan Mei j. a. d. satoe sama lain bisa dibitjarakan dan bilamana beberapa kabupaten² menjatakan kehendaknja akan berlangganan pada contrôle-bureau jang kemoedian diadakan oleh perhimpoean Locale Belangen, maka soedah barang tentoe perhimpoean ini akan dengan sigra beroesaha mendirikan contrôle-bureau tadi. Statuten dan H. R. dari perhimpoean ini tidak menghalang-halangi tjita² jang baik itoe.

Biarpoen begitoe, akan tetapi tidak ada halangannja, bahkan adalah baiknja djoega ditimbangan dengan semasak-masaknja, apakah berhoeboengan dengan tambahnja kepentingan kabupaten² atas perhimpoean itoe, tidak seharoesnja Statuten dan H. R. dari perhimpoean ini dirobah, sehingga daerah² jang hendak berlangganan itoe

mendapat pengaroeh dalam perhimpoean itoe. Mitsalnja daerah² itoe hendaklah diberi hak bersoeara dalam persidangan² perhimpoean itoe. Hal ini boleh dibitjarakan pada congres j. a. d.

Keanam. Orang bisa menjangkal, bahwa contrôle-bureau jang seroepe itoe bisa djoega didirikan oleh perhimpoean jang didirikan oleh seloeroeh kabupaten² atau oleh semoeanja boepati² di tanah Hindia ini. Inilah kami akoei, tetapi selainnja keberatan² jang telah diterangkan diatas (haroes mengadakan Statuten H. R. d. l. l. jang mepergoenakan banjak tempo) misih ada keberatan lain, ialah kemoedian akan ada doe perhimpoean dalam kalangan decentralisatie, jang satoe sama lain bisa berlawanan (berconcurrentie), hal mana abis mematikan salah satoenja.

Oleh sebab ketrangan² diatas ini, maka jakinlah kami, bahwa soedah pada tempatnja, bilamana pendirian contrôle-bureau seperti jang di tjita²kan oleh beberapa kabupaten², diserahkan pada soeatoe perhimpoean jang soedah terdiri, ialah perhimpoean „Locale Belangen”.

Sekianlah dahoele, moedah-moedahanlah karangan ini dapat diperhatikan oleh jang hendak memperhatikan!

SLAMET.

Secretaris Regentschap.

Samoea jang telah didjelaskan oleh toean itoe sabenarnja tiada bergoena lagi boeat dihoeboeng lagi, karena tjoekepleh rasanja kalau orang soeka memperhatikan maksoed toelisan toean terseboet di atas, Akan tetapi oleh karana toean W. van der PEYL menerangkan sendiri atau lebih betael kalau penoelis seboetkan minta kapada salah saorang pembatja, jang soeka menoendjoekan kabertan hal oesoel beliau, diharap soeka melahirkan kabertan, bagitoeleah penoelis laloe memaksa diri, menerangkan apa² jang mendatangkan kabadjikan goenanja maksoed ini; akan tetapi katrangan penoelis ini boekannja soeatoe kabertan dan boekannja soewatoe hal jang bermaksoed tiada satoedjoe dengan oesoel beliau itoe, hanjalah dapat dipandang sabagai soeatoe bijdrage.

Penoelis satoedjoe terhadap oesoel toean itoe, jaitoe jang menerangkan Secretaris haroes dibajar dari Regentschapskas, rangnja pakerdjaan Secretaris di samakan dengan Assistent Wedono atau Wedono, begitoe djoega hal gadjinja; akan tetapi orang haroes minta katrangan lebih dahoele, sabagaimana terseboet di bawah ini:

1. Orang bangsa apa jang diidzinkan mendjabat pakerdjaan itoe?
2. Bagaimana kahendak Regeering mengadakan Regentschapsraden itoe? (jaitoe memakai bahasa apa? Wollanda, Melajoe atau Djawa).
3. Penoelis dengan mementingkan pertanjaan jang nomer satoe, bergoena: „Djikalau pakerdjaan itoe

hanja disediakan boeat bangsa Djawa sadja, artinja saperti jang dilakoekan sekarang ini, sasoedahnja pakerdjaän Secretaris termasuk bahagian Regentschapsperoneel, tentoenja koerang diharap oleh sasaorang Assistent Wedono atau Wedono, djadi haroes ditjahirkan orang diloewaran, jang sekiranya mentjoekoepi pakerdjaän itoe; karena penoelis tahoe betoel. bangsa Djawa masih mempoenjai kakoewatan lebih soeka bekerdja di golongan pakerdjaän Gouvernement, kalau dibandingkan dengan pakerdjaän lain. Tambahan lagi kabanjakan masih soeka bekerdja di loear tertimbang bekerdja di kantoer, djadi maskipoen apa apanja sama dengan saorang Assistent Wedono atau Wedono tentoenja kalau ada pakerdjaän Secretaris terboeka, tiada moedah hendak mengangkat dari salah satoe dari doe roepa pakerdjaän itoe, katjoewali kalau ada Assistent Wedono atau Wedono jang tiada geschikt boeat pakerdjaän di loewar laloe dapat didorongkan ka sitoe. penoelis dapat meramalkan jang sademikian ini, karena kabanjakan dari bangsa kita Djawa, di pemandangan oemoem, lebih mementingkan deradjaat dari pada gadji, dengan bagitoe di pemandangan orang banjak saorang Assistent Wedono atau Wedono masih lebih tinggi martabatnja, kalau dibandingkan dengan saorang Secretaris Regentschap.

Sebaliknya kalau pakerdjaän itoe disediakan djoega boeat bangsa lain, oepamanja bangsa Europa, tentoe sadja persangkaän penoelis sabagaimana jang penoelis terangkan di atas tiada berlakoe.

Selandjoetnja penoelis mengadakan pertanja'an jang nomer doe, bermaksoed: „Djikikalau dalam samaea pakerdja'an, oepamja besluiten dan soerat² haroes dikerdjakan menggoenakan bahasa Wollanda, haroes dan boleh djoega diambilnja dari orang loearan, asal sadja menjoekoepi vereischtennja; akan tetapi dari pemandangan penoelis sakoerangnja haroes berdiploma H. B. S. atau A. M. S. oepamanja dan jang mempoenjai pakerdjaän (routine) dalam kantoer jang selaloe menggoenakan bahasa Wollanda, karena pakerdjaän regentschapsraden haroes berhoeboengan dengan pakerdjaän provinciale raden, jang selamanja menggoenakan bahasa Wollanda dan samoewa pegawainja jang tinggi samoewa poenja diploma tjoekoep tinggi, djadi sasaorang Secretaris haroes tjoekoep dan haroes faham betoel dengan bahasa Wollanda - karena maskipoen sekarang ini djoega soedah dapat dinamakan berdjalan baik, akan tetapi kalau ramalan penoelis dapat diperhatikan, tentoenja djadi lebih baik; katjoewali kalau bahasa jang digoenakan oleh regentschapsraden itoe tiada ditentoeakan dalam bahasa Wollanda, laloe dapat dengan senang dikerdjakan sabagaimana sekarang ini. Penoelis soedah pernah kenal dengan saorang Secretaris jang atjap kali kasoeakan dalam memboeat soerat² bahasa Wollanda jang soekar². Penoelis tiada sengadja mengatakan, bahasa Secretarissen Regentschapsraden jang sekarang ini koerang tjoekoep kapandaiannja dalam bahasa Wollanda, akan tetapi oepamanja seorang Assistent Wedono atau Wedono, jang

lama tinggal di loewar kota, laloe dapat kaangkatan Secretaris Regentschapsraad, boeat permoelaän boelan dan boelan ajng kadoea masih kasoeakan dalam bahasa Wollanda, jang penoelis maksoedkan boekannja samoewanja itoe koerang pandai dalam bahasa Wollanda, akan tetapi sebab bahasa itoe lama tiada terpakai. Tambahan lagi kalau samoewa oesoel jang dimadjoekan oleh toean W. van der PEYL itoe dapat didjalankan, artinja Secretaris tiada akan berpindah kamana mana soepaja dpat mengatahoei betoel kaadaän Riegentchapnja dan akan mendjadi vertrouwsman dan mendjadi vraagbaak, itoelah makin baik, kalau ramalan penoelis ini dapat diperhatikan dan selandjoetnja dapat didjalankan. Saorang Secretaris haroes mengatahoei samoewanja, karena saperti jang sering penoelis lihat tiada ada tempatnja bertanja lagi, hendak selaloe bertanja kapada Regent, soedah tentoe memandjangkan waktoe dan Regentnja laloe terpaksa mengoerangkan hari tourne, bagitoe djoega kapada Patih, soedah tentoe moestail lagi, karena sekarang ini rata² Patih merangkap pakerdjaän Wedono kota.

Soedah tjoekoepelah rasanja bijdrage jang penoelis sadjikan ini, goena menambah oesoelnja toean W. van der PEYL, demikian itoe baiklah penoelis koentjikan sadja toelisan ini.

R. M. N.

Anggaran Regentschap Banjoemas.

Penerimaän. Menoeroet rentjana anggaran keloearan dan penerimaän dari Regentschap Banjoemas taoen 1933 maka djoemblah penerimaän ditaksir f 101.851, sedang taksiran 1932 djoemblahnja f 122.508.

Adapoen sebab sebabnja jang penting dari penoeroenan penerimaän dengan djoemblah f 20.257 itoe ialah:

- 1e Penerimaän dari peroesahaän pasar hanjalah dapat ditaksir f 63000. atau f 5000 koerang dari taksiran taoen 1932, ialah f 68.000.
- 2e Penerimaän dari peroesahaän pemotongan, wang² pemeriksaän chewan d.l.l. ditaksir f 3400 atau f 1400 koerang dari taksiran taoen 1932 ialah f 4800.
- 3e Rooigelden ditaksir f 600 atau f 400 koerang dari taksiran taoen 1933, ialah f 1000.
- 4e Sisah menoeroet begrootingsrekening taoen 1931 djoemblahnja f 7.469.
- 5e Soembangan Negri boeat keloearan jang tetap di taksir f 25.600, djoemblah mana djika dibandingkan dengan taksiran² dalam anggaran dari tiga taoen jang laloe adalah beroeroetan lebih rendah f 1.081, f 1.081 dan f 500.

Sebaliknya maka penerimaän regentschap dari padjak² dapat ditaksir f 11.180 atau f 4290 lebih dari taksiran taoen 1932 ialah f 6890. Kelebihan ini disebabkan oleh karena dipoenjoetnja: **a** opcenten atas padjak pengasihan Negri, jang pendapatannja dapat ditaksir f 1.650, **b** op-

centen atas pajak roemah tangga, jang pendapatannja dapat ditaksir f 2.220 dan c opcenten atas pajak verponding, jang pendapatannja dapat ditaksir f 1.760, aksiran² mana ditentoean dengan moefakatannja Inspecteur Financien.

Adapoen pajak kendaraän hanjalah dapat ditaksir f 3000 atau f 1000 koerang dari taksiran taen 1932 ialah f 4000, demikianlah oleh karena peroesahaän² pabrik goela dalam Regentschap ini tidak bekerdja lagi.

Keloearan. Agar soepaja anggaran boeat taen 1933 bisa setimbang, maka oleh karena penerimaän adalah toeroen f 20.257, terpaksa taksiran² keloeran boeat afdeeling jang berikoet dikoerangi.

- 1e Beja² oemoem boeat dienst technisch oentoek taen 1933 dapat ditaksir f 8.048 atau f 68 koerang dari taksiran taen 1932, ialah f 8.649.
- 2e Keloearan pakerdjaän oemoem, sekedar tidak termasuk dalam afdeeling² lain, dapat ditaksir f 12.300 atau f 11.390 koerang dari taksiran taen 1932, ialah f 23.690.
- 3e Keloearan peroesahaän pasar dalam taen 1933 ditaksir f 27.254 atau f 4346 koerang dari taksiran taen 1932, ialah f 32.800.
- 4e Keloearan dienst pembersihan ditaksir f 2680 atau f 444 koerang dari taksiran taen 1932, ialah f 3124.
- 5e Keloearan penerangan ditaksir f 10.787 atau f 1863 koerang dari taksiran taen 1932, ialah f 12.650.

Keloearan² jang ditaksir lebih ialah:

Keloearan oentoek dienst² jang laloe f 1.109 dan pemerintahan Regentschap f 7.995 (taen 1932 f 7342). Inilah berhoeboengan dengan perobahan ordonnansi, jang mentoekan, bahasa gadjih secretaris regentschapsraad haroes boeat separanja diberatkan pada kas raad kaboeputen.

Dari angka² terseboet maka dapatlah correspondent soerat kabar Locomotief ambil conclusie² jang diterangkan dibawah ini:

Pertama. Soembangan Negri tidaklah tjoekoop boeat membayar tjitjilan dan boenga dari pindjaman², jang diambil over dari gewest marhoem.

Kedoea. Kelebihannja penerimaän dari pajak² ialah f 11.180, adalah koerang lebih sama dengan ongkos² penerangan (f 10.787), hal mana terasa tidak patoet ialah oleh karena mereka jang membayar pajak tinggalnja diseloeroeh kaboeputen, sedang penerangan itoe dipergoenakan oentoek Banjoemas dan Soekaradja meloeloe.

Ketiga. Oleh karena kehaamatan jang kedjam pada keloearan² oentoek pakerdjaän² oemoem ialah f 11.390 djikalau dibandingkan dengan taen jang laloe, maka keloearan² oentoek keperloean terseboet adalah sangat rendah dan tidak memper dengan beja² oemoem dari dienst techniek (gadjih² d.l.l.), sebab hanjalah 1½ kali dari keloearan ini. Keloearan terseboet hanjalah dipergoenakan oentoek pemeliharaan biasa dari djalan² grind jang pandjangnja 66.850 K. M. Semoea perbaikan² dan pembaharoean² dari djembatan² dan potongan².

pembikinan djembatan², got² d.l.l. ditaksir „peringatan semendjak waktoe jang terachir. Kaboeputen ini mempoenjai dienst techniek, jang bisa mengerdjakan pakerdjaän² jang ditaksir „peringatan“ tadi: kehaamatan jang lebih kedjam hanjalah bisa didapatkan dengan melemarkan dienst sekarang ini.

Keempat. Djoegalah dienst pemerintahan dari ini Kaboeputen terliat adalah terlaloe tinggi, djika dibandingkan dengan saldi dari afdeeling² lainnja biarpoe soedah dilakoekan kehaamatan. Hal jang sedemikian itoe tidak bisa diberobah, oleh sebab daerah² autonoom jang didirikan ini haroeslah mempergoenakan soeatoe bestuursdienst jang soedah ditentoean.

Kelima. Bagai penoetoe maka haroeslah dike-moekakan, bahwa Regentschap ini kehidoepannja adalah tergantoeng sangat pada pengasilan dari peroesahan pasar jang memberi saldo f 35.746. Akan tetapi pada anggaran hanjalah disediakan f 203.— oentoek membaharoe dan membesarkan los² dan pager² pasar. Harganja los² pasar d.l.l. ditaksir f 200.000, sehingga penjediaän wang f 203.— tadi adalah sangat koerang, hal mana di kemoedian hari bisa menimboelkan kesoeakaran.

Pengawasan wang Regentschap.

(Salinan).

Dalam soerat² kabar dan djoega di dalam ini orgaan. „Locale Belangen“ waktoe baroe ramai dibitjarakan oesoel terseboet di atas, baik oleh orang² jang sama memperhatikan Regentschap², maoepoe dari fihak jang memikirkan tjoeama sedikit² sadja.

Teroetama di provincie West-Java orang mempertimbang kan, bahwa pengawasan (controle) atas masoek keloewarnja wang perloe sekali didjalankan jang libih loewas dari pada jang soedah². Jang demikian itoe boleh djadi barang kali lantaran banjak Regentschap pemegangnja oeroesan wang tida karoean.

Berhoeboeng dengan itoe maka dioega sepanjang pendengaran kami College van gecommiteerden dari provincie West-Java, pada permoelaän tahoen ini atas permintaänja satoe doewa Bopati telah mempertimbangkan pada Regent² soepaja dengan sigera sama mengadakan peratoeran jang perloe oentoek pengawasan masoek keloewarnja wang jang atoerannja dibikin lebih sampoerna.

Jang akan diboewat alasan membikin itoe peratoeran ialah futsal 119 dari Regentschapsordonnantie jang boeninja begini: „Het college van gecommiteerden houdt gestadig toezicht op het beheer der rekenplichtigen enz.“, jang Melajoenja: „College van gecommiteerden hendaklah selaloe mengawaskan pemegangan masoek keloewarnja wang dan selandjoetnja“, peratoeran mana oleh jang membikin ordonnantie terpendang satoe pengawasan controle) oemoem dan tjoekoop. Maka atoeran inilah (dipertimbangkan akan dibikin jang lebih keras.

Disini perloe djoega kami seboetkan peratoeran jang berhoeboengan dengan itoe futsal 119 R. O., maskipoen

berlainan perangai (himmtnja), jalah futsal 119a dari R. O. dalam mana diterangkan bahwa college van gedeputeerden dari Provincie ada dikoewasakan mengawaskan oeroesan wang dari Regentschap dan apabila perloe memeriksa kas dan djoega bekal (voorraad) dan administratienja Regentschap.

Lagi poela haroes diterangkan djoega disini, bahwa controle jang haroes dilakoekan oleh college van gecommiteerden sebagai jang ditentoeakan dalam futsal 119 R. O. terseboet diatas tadi oemoemnja tidak didjalankan koerang sampoerna itoe disebabkan lantaran controle jang didjalankan dari fihak Provincie, jaitoe oleh College van Gedeputeerden sampainja sekarang lebih keras dan lebih rapi dari pada jang dimaoekan oleh Ordonnantie. Hal jang demikian ini gampang sadja orang bisa mengerti apa sebabnja, jalah tiada lain karena oleh Provincie (College van Gedeputeerden) soedah ada niat moelai dari berdirinja Regentschapsraad² djanganlah pengawasan wang d.l.l. itoe diserahkan begitoe sadja pada badan² jang belum biasa melakoekan itoe pekerdjaan jalah Regentschap².

Kemaoean Provincie West-Java dengan keras soepaja Regentschap² dalam itoe Provincie dengan sekoewat koe-watnja berdaja oepaja seberapa boleh dengan lekas mengadakan peratoeran sendiri tentang hal itoe pengawasan wang dan ongkosnja soepaja dipikoel Regentschap² sendiri.

Sebagaimana ternjata dalam pakabaran baroe² ini di soerat² kabar maka telah kedjadian sementara boelan jang laloe oleh Regent² telah diadakan vergadering dimana dibitjarakan soal² hal itoe pengawasan wang jang sekira bisa didjalankan dan jang dibitjarakan adalah tiga roepa.

Satoe dari pada itoe jaitoe: inspectiedienst dari Provincie hendaklah dibikin lebih loewas, ambtenaarnja ditambah seperloenja agar soepaja bisa mendjalankan controle lebih baik (sampoerna) di dalam Regentschap² jang masoek satoe golongan.

Itoe ambtenaar² haroes dibajar oleh Regentschap² sendiri dan bolehnja mendjalankan inspectie itoe ambtenaar² atas namanja college van gecommiteerden oentoek mendjalankan kewadjabannja jang diperintahkan dalam futsal 119 R. O.

Pendapatan jang demikian itoe tiada dimoefakati oleh College van Gedeputeerden. Saia berpendapatan, itoe betoel, sebab diikalau kedjadian begitoe, praktijnja itoe pekerdjaan seolah-olah hanja memandjangkan pekerdjaan² inspectie jang sekarang ini didjalankan oleh Provincie sendiri, dan lagi akan berarti djoega melembekan persaaan college van gecommiteerden mempoenjai tanggoengan mengawaskan wang.

Maka dari itoe sekarang lagi ditjarikan satoe djalan jang bisa diambil kepoetoesannja, ialah satoe djalan lainnja sebagai jang soedah dioeraikan dalam soerat kabar, jaitoe soewatoe tjita² mendirikan soewatoe perkoempoelan (vereeniging) otaw soewatoe perserekatan jang dinamakan federatie jang dikemoedian hari djoega bisa mendjalankan pekerdjaan jang bersangkoetan dengan oeroesan hal teknik, seperti memasang djalan, membikin djembatan² dsb. dan jang djoega bersangkoetan dengan juidis seperti hal perselesihan dakwa mendakwa baik di-

dalam perkara crimineel maoepoen didalam perkara civil dan lagi bisa djadi soewatoe organisatie jang meloeloe mendjalankan controle atas masoek keloewarnja wang.

Keterangan jang peratoeran² terseboet diatas jang djadi pembijtaraan dalam vergaderingnja Regent² tadi didalam itoe soerat kabar tidak ada.

Tetapi pengabisannja hanja diberitakan, bahwa Regent² sama dipersilahkan boeat mengadakan vergadering lagi pada hari boelan 24 December j.a.d. ada di Bandoeng, dalam vergadering mana hendaklah diambil satoe poetoesan jang pasti.

Berhoeboeng dengan itoe maka sebelum vergadering itoe diadakan, ditimbang, baiklah diberi tahoeakan betapa sikapnja College van Gedeputeerden dari Provinciale Raad Djawa Tengah (Midden-Java) dalam hal pengawasan wang itoe.

Sjahadan maka oleh Adviseur Decentralisatie, College van Gedeputeerden dari Prov. Raad Midden-Java dipinta soepaja membikin satoe rentjana dari hal itoe. Maka dalam rantjananja Prov. M. J. jang diatoerkan pada Adviseur Decentralisatie dengan soerat tertanggal 1 November jl. diseboetkan djoega soepaja vereeniging itoe dibikin boewat antero Java dan Madoera. Oleh sebab itoe penoelis berpendapatan alangkah sajangnja apabila permoesawaratan jang diadakan oleh Regent² di Bandoeng tanggal 24 December itoe oepama ambil poetoesan tiada soeka bekerdja bersama-sama dengan lain² Provincie, tetapi melainkan Provincie² di Djawa barat (West-Java) sadja.

Adapoen pendapatannja College van Gedeputeerden dari Prov. Raad di Midden-Java adalah sebagai jang berikoet.

Pada pendahoeloennja diterangkan, bahwa bekerdja bersama-sama (samenwerking) menoeroet futsal 45 dari Regentschapsordonnantie, mendjadi artinja tjara badan jang poenja hak hoekoem sendiri (privaatrechterlijke vorm) itoelah dipandang tiada baik, jalah beralasan keberatan² jang telah terdjadi di Nederland dan jang telah kedjadian pada Regentschap jang toeroet pada Plaatselijke Raad di Midden-Java doeloe, jang pada tanggal 1 Januari 1930 bersama-sama mendapat Administrateur pasar seorang.

Jang dikemoekakan oleh College Gedeputeerden Midden-Java tadi jalah samenwerking menoeroet alasan privaat-rechtelijk seperti jang diterangkan di atas tadi.

Adapoen jang ditimbang paling baik jaitoe soepaja diberdirikan satoe vereeniging jang tjara atau azasnja oemoem (seperti vereeniging di Nederland dari Gemeente²) jaitoe jang djadi lid Stads gemeente² dan Regentschap².

(Akan di samboeng).

Ontvangen boekwerken.

Nederlandsch Bestuursrecht bewerkt onder leiding van de hoogleeraren Mrs. C. W. van der Pot, J. H. P. M. van der Grinten, R. Kranenburg, G. A. van Poelje en C. W. de Vries met bijstand van Mr. Th. G. Donner (door 26 deskundigen bewerkt).

In dit standaard-werk van ruim 900 compres gedrukte bladzijden, met een register, dat niet minder dan 35 bladzijden beslaat vindt men een systematische behandeling van ons hedendaagsch bestuursrecht, zooals dat in een niet te overzien aantal wetten en wetjes is neergelegd.

In het algemeen deel zijn besproken:

de inrichting van het bestuur, door Prof. v. d. Grinten;
de zaken der openbare lichamen, door Prof. Scheltema;
de financiën der openbare lichamen, door Mr. Kan en Mr. Dr. Sinninghe Damsté;

de vormen van het besturen, door Prof. v. d. Pot;
de handhaving van het bestuursrecht, door Mr. Dr. H. Vos;

de bescherming tegen onrechtmatig bestuur door Prof. Kranenburg.

In het bijzonder deel worden onderwerpen van overheidszorg door verschillende medewerkers afzonderlijk behandeld, elk voorafgegaan door een historische inleiding en beëindigd met een literatuuropgave.

Het Handboek bestuursrecht bedoelt te geven een „oriënteerende beschrijving” van dat recht, zooals dat in Nederland in Europa geldende is ten dienste van wetenschap en praktijk en voorts om een leemte te vullen, die bestond en ernstig werd gevoeld n. l. het ontbreken van een harmonisch opgezet, samenvattend werk over het Nederlandsche administratieve recht. Dank zij de voortreffelijke leiding is een aaneensluitend geheel verkregen.

Het is een jubileumboek. „In het 50-jarig bestaan mijner inrichting vind ik een ongezochte aanleiding om onze litteratuur met een werk van dezen aard te verrijken”, aldus in een voorwoord de uitgever, de hier in Indië ook zoo welbekende firma, N. V. N. Samson te Alphen a/d Rijn voor de gemeente-administratie, die enkele maanden geleden haar 50 jarig jubileum vierde en bi die gelegenheid aan de wetenschap en de praktijk dit kostbaar werk heeft geschonken.

Een boek, dat ook voor Indië zeer groote waarde heeft en zeker op de secretarieën der autonome gebiedsdeelen een vooraanstaande plaats behoort te worden ingeruimd.

Voor bestuurders van openbare lichamen, voor ambtenaren, studeerenden, kortom allen die met het bestuursrecht in aanraking komen en voor belangstellenden ligt hier een uitgave, die hun veel biedt.

Wij bevelen het dan ook zeer in de aandacht van onze lezers aan.

De prijs bedraagt f 29,50 linnen stempelband

31,50 half lederen stempelband.

De Nederlandsche gemeente in de negentiende en twintigste eeuw door D. Kooiman.

Niet slechts door de uitgave van het standaardwerk „Nederlandsch bestuursrecht”, doch ook door het licht te geven aan bovenbedoeld werk, een samenvattende beschouwing van hetgeen de Nederlandsche gemeente

in de negentiende en twintigste eeuw was en hetgeen zij thans is, heeft de uitgever Samson het vijftigjarig bestaan van zijn inrichting herdacht.

Deze uitgave is verdeeld in de hoofdstukken: „De gemeente vóór de grondwet 1814, de bestuursreglementen van 1814–1819, de bestuursreglementen van 1824–1825, iets uit de praktijk ten plattelande onder de bestuursreglementen, de grondwetsherziening van 1848 en de gemeentewet van 1851, wijzigingen in de gemeentewet, ontwikkelingsgang der gemeente na 1851 en financieele overzichten.

Het werk – zoo lezen we in het voorbericht – tracht den lezer de Nederlandsche gemeente in verschillende tijden in vogelvucht te laten zien en geeft in groote trekken een overzicht van de gemeentelijke taak in Nederland voorheen en thans.

Op nauwkeurige en volledige wijze is weergegeven de groote ontwikkeling van het gemeentelijk beheer en de voortdurende toeneming van de gemeente-administratie.

Ook onze Indische lezers zullen hierin veel bruikbaar studiemateriaal vinden, en op menig gebied zijn geheugen kunnen opfrissen.

Wij geven gaarne een warme aanbeveling van dit onderhoudend en leerzaam werkje.

De uitgever zorgde weder voor een keurige uitvoering.

PERSONALIA.

Benoemd:

tot burgemeester van Blitar, H. F. Brune;

tot burgemeester van Madioen, J. H. Boerstra.

Verkozen:

tot lid van den Stadsgemeenteraad van Blitar W. K. M. Stibbe;

tot lid van den Stadsgemeenteraad van Madioen, J. G. Westra.

Officieele Mededeelingen.

Artikelen voor het orgaan. Het bestuur heeft het honorarium der artikelen in het orgaan vastgesteld op f 10.– voor de eerste bladzijde druks, f 8.– voor de volgende bladzijde druks, f 6.– voor de daarop volgende, bladzijde druks en voor elke bladzijde druks meer f 5.–, Gedeelten eener bladzijde zullen naar evenredigheid worden gehonoreerd.

Voor correspondenties, waarbij van raadspublicaties gebruik gemaakt wordt, stelt het bestuur het honorarium vast.

Copy voor elk nummer van dit tijdschrift, dat op den 1sten der maand verschijnt, wordt ingewacht uiterlijk op den 20en der voorafgaande maand, copy voor het nummer van den 16en uiterlijk op den 5en der maand.